

Hrvatski

glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Godina XII Broj 106 Veljača 2014. ISSN 1800-5179

*Mimosa za
Valentinovo*

Sadržaj:

- 3** 22. obljetnica međunarodnog priznanja Republike Hrvatske
- 5** Tripundanske svečanosti
- 15** Tripundansko veče
- 22** Praznik žuto-zelene grančice
- 25** O Hrvatskim svjetskim igrama u Zagrebu 2014.
- 29** Izložba fotografija Antonija Škanate i Ivana Perčina
- 32** Kronika Društva
- 35** Aktualnosti
- 40** Novosti iz HNV-a
- 44** Povijest brodskih kružnih putovanja u Boki kotorskoj
- 48** Po bokeški...
- 50** Bokeška pjatanca
- 54** Migracijske mobilnosti u Bokokotorskome zaljevu
- 58** Vremeplov
- 62** Kotorski oriđinali, galioti i škerci
- 65** Kronika grada
- 66** In memoriam

Poštovani čitatelji!

Veljača nam je uvijek u znaku tripundanskih svečanosti, mimoze koja nam svojom ljepotom i mirisom osvježava ove zimske dane i karnevalskih fešti.

Tradicionalno, 12. put zaredom, HGD je uoči vanjske proslave svetoga Tripuna uspješno organizirao Tripundansko veče, a gosti i uzvanici iz javnoga života Crne Gore i Hrvatske uživali su uz klapu Incanto, glazbeni sastav Lungo Mare te Gorana Karana i Vagabundo bend.

Među redovnim rubrikama čeka vas: Kronika Društva, Novosti iz HNV-a, Aktualnosti, Povijest brodskih kružnih putovanja u Boki..., a možete pročitati i o 22. obljetnici međunarodnog priznanja Hrvatske, zanimljivoj izložbi fotografija naših planinara te o najavi Hrvatskih svjetskih igara koje će se ove godine održati u Zagrebu.

Rubrike Vremeplov: Priča jednog vremena grada Kotora i Kotorski oriđinali, galioti i škerci, koje je za Glasnik u nastavcima redovno priređivao Dario Musić, završavaju u ovom broju, ali ćemo svakako imati još novih i zanimljivih tema.

Vaša urednica
Tijana Petrović

“Hrvatski glasnik”, Kotor, je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informisanje RCG pod rednim brojem 04/01-1828 od 31.12.2002. godine. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica. Časopis izlazi mjesečno.

Adresa: **Zatvoreni bazen, Škaljari 85330 Kotor**
Telefon: +382 (0)32 304 232 · Faks: +382 (0)32 304 233
E-mail: hgd-kotor@t-com.me · WEB: www.hrvaticg.com
Žiro-računi: **520-361700-17** · **510-4741-76**
Osnivač i nakladnik: **Hrvatsko građansko društvo Crne Gore – Kotor**

Urednica: **Tijana Petrović**
Uređivački odbor: **Marija Mihaliček, Tripo Schubert, Vivijan Vuksanović, Danijela Vulović, Joško Katelan** · Lektorica: **Sandra Čudina** · Fotografije: **Foto Parteli, Radoje Milić, Milan Dobrilović, Dario Musić, Radio Dux, arhiva HGD CG, arhiva HSK**
Grafička priprema i tisak: **Biro Konto, Igalo**
Naklada: 600 primjeraka

*U POVODU OBILJEŽAVANJA 22. OBLJETNICE MEĐUNARODNOG
PRIZNANJA REPUBLIKE HRVATSKE*

Dan za pamćenje

„Današnji dan - 15. siječnja 1992. - bit će zlatnim slovima uklesan u cijelu, četrnaestostoljetnu, povijest hrvatskoga naroda na ovome prostoru, za nas svetom tlu između Mure, Drave, Dunava i Jadrana“, poručio je naciji Franjo Tuđman

Priredio:
Miro Marušić

Prije 22 godine, 15. siječnja, hrvatsku neovisnost zajedno su priznale članice Europske unije, a Njemačka, koja je uz Vatikan odigrala ključnu ulogu u tom procesu, tog je dana uspostavila i diplomatske odnose s Hrvatskom. Tog 15. siječnja 1992. kada je Hrvatska postala međunarodno priznata država, Domovinski rat bio je u jeku, a gotovo trećina zemlje bila je pod okupacijom tadašnje JNA i srpskih pobunjenika. Na svoje, tada priznate granice, Hrvatska je izišla tek nakon završetka mirne reintegracije istočne Slavonije i Podunavlja, nakon šest godina.

Te večeri prvi hrvatski predsjednik Franjo Tuđman u obraćanju naciji je poručio: „Današnji dan - 15. siječnja 1992. - bit će zlatnim slovima uklesan u cijelu, četrnaestostoljetnu, povijest hrvatskoga naroda na ovome prostoru, za nas svetom tlu između Mure, Drave, Dunava i Jadrana.“

Međunarodno priznanje Hrvatske postupno je uslijedilo nakon njezina proglašenja neovisnosti 25. lipnja 1991. Istog dana razdruživanje od tadašnje SFRJ proglasila je i Slovenija, a već idućeg dana

novonastale države uzajamno su se priznale.

Paralelno je tekao i proces razdruživanja Sovjetskoga Saveza u kojemu su prednjačile baltičke države i Ukrajina, koje su, iako tada još i same bez međunarodnog priznanja, priznale Hrvatsku tijekom 1991., a prva od njih to je učinila Litva (30. srpnja 1991.). Slijedila ju je Ukrajina (11. prosinca), te Latvija (14. prosinca) i Estonija (31. prosinca).

Kao prva međunarodno priznata država koja je priznala Hrvatsku ostat će zapamćen Island (19. prosinca 1991.), a istoga dana to je učinila i Njemačka uz odluku da njezino priznanje na snagu stupa 15. siječnja 1992. zajedno s ostalim članicama EU-a.

Dva dana prije EU-a, 13. siječnja 1992., Hrvatsku je priznala Sveta Stolica, no Vatikan je priznanje Hrvatske i Slovenije najavio još 20. prosinca 1991. posebnim dokumentom kojim se odredio prema hrvatskom i slovenskom zahtjevu za diplomatskim priznanjem. Vatikanska diplomacija, kao prva u svijetu, još je 3. listopada 1991. objavila da radi na hrvatskome međunarodnom priznanju. Dan nakon Vatikana Hrvatsku je priznao San Marino.

Tijekom tog 15. siječnja 1992. uslijedila su i priznanja Velike Britanije, Danske, Malte, Austrije, Švicarske, Nizozemske, Mađarske, Norveške, Bugarske, Poljske, Italije, Kanade, Francuske, Španjolske, Portugala, Irske, Luksemburga i Grčke. Dan poslije to su učinile i Argentina, Australija, Češka, Čile, Lihtenštajn, Novi Zeland, Slovačka, Švedska i Urugvaj.

Do kraja siječnja 1992. Hrvatsku je priznalo još sedam država - Finska, Rumunjska, Albanija, Bosna i Hercegovina, Brazil, Paragvaj i Bolivija.

Zatim su, među ostalim, uslijedila i priznanja Rusije (17. veljače), Japana (17. ožujka), SAD-a (7. travnja), Izraela (16. travnja, iako su diplomatski odnosi uspostavljeni tek pet i pol godina kasnije), te Kine (27. travnja).

Prva azijska država koja je priznala Hrvatsku bio je Iran (15. ožujka 1992.), a afrička Egipat (16. travnja 1992.).

Hrvatska je 22. svibnja 1992. postala članica Ujedinjenih naroda, a 21 godinu nakon međunarodnog priznanja postaje i članicom Europske unije.

Nakon ispunjavanja dosad najtežih kriterija i nikad duljih pregovora, od čijih je otvaranja prošlo 2.827 dana, Hrvatska je u prvoj minuti 1. srpnja 2013. ispunila svoju višedesetljetnu težnju i realizirala glavni strateški cilj postavši 28. članicom EU-a.

„Ovo je dan kada su se ostvarili snovi ne samo ove generacije, nego mnogih prethodnih generacija, dan kad smo stvorili temelj za sigurnu, demokratsku i europsku budućnost naših novih generacija“, rekao je tog 1. srpnja u Zagrebu hrvatski predsjednik Ivo Josipović na središnjoj svečanosti ulaska Hrvatske u EU.

*SVEČANOSTI SVETOGA TRIPUNA, ZAŠTITNIKA GRADA KOTORA,
OVE GODINE PROSLAVLJENE SU 1205. PUT.*

Kotorani proslavili svoga zaštitnika

Mali admiral Marin Milošević izgovara Lode

Lode

**Praćen mnoštvom
vjernika,
redovnica,
redovnika,
mnogobrojnim
hodočasnicima
iz regije,
građanima Kotora
i Boke, ovaj
čudesni svetac
još je jednom
prošetao ulicama
svoga grada
blagoslivljajući ga.**

Priredila:
Tijana Petrović

Vjernici Kotorske biskupije proslavili su 13. siječnja prijenos relikvija sv. Tripuna iz Carigrada u Kotor, što je u narodu poznato kao Karike, a misno slavlje predvodio je peraški župnik don Srećko Majić. Prema staroj tradiciji, liturgijsko slavlje toga dana predvodi peraški opat jer su benediktinci koji su boravili na otoku sv. Jurja 809. svečano dopratili brod s moćima sv. Tripuna u Kotor.

Na Karike Bokeljska mornarica bira 'malog admirala' koji 27. siječnja izgovara Lode – Pohvale u čast svetog Tripuna, čime službeno započinju tripundanske svečanosti. Ove

godine za malog admirala izabran je Marin D. Milošević. On je 27. siječnja točno u podne s lođe katedrale sv. Tripuna izgovorio Lode i tom prilikom podignuta je svečeva zastava.

Pohvale su se u Kotoru, u novije vrijeme, izgovarale prema tekstu koji je obnovio biskup Marin II. Drago u drugoj polovici XVII. stoljeća. Isti je napisao i pohvale prema starome predlošku (*ad veterum exemplar ipse composuit*) koje su se izgovarale na Bogojavljenje (Illiricum sacrum, tom. VI., str. 509.). Današnji tekst Pohvala potječe iz 1800. godine. Do 1871. godine izgovarale su se na talijanskome jeziku, od tada se Lode izgovaraju na hrvatskome jeziku. Njih je 1848. godine s talijanskoga preveo

Sudionici svečane večernje mise uoči Tripundana

don Mihovil Florio, svećenik s Prčanja. U Kotoru Lode izgovara mali admiral od XVI. stoljeća kada je Mornarica preuzela vanjsku proslavu sv. Tripuna, te se izgovaraju prije izvijanja gradske zastave. Danas se za

male admirale biraju dječaci od 8 do 12 godina, obično iz obitelji s pomorskom tradicijom. U prošlosti, to je moglo biti samo dijete iz Kotora.

Uoči blagdana svetoga Tripuna u katedrali je 2. veljače

služena večernja misa u kojoj su ugledni građani kadili moći, njih ukupno 12 - šest katolika i šest pravoslavaca.

Na sam blagdan sv. Tripuna 3. veljače prema stoljetnoj tradiciji mornari kopljanici Bokelj-

Misno slavlje na Tripundan

*Smotra odreda Bokeljske mornarice
pred glavnim gradskim vratima*

ske mornarice čuvali su počasnu stražu na misama u bazilici. Jutarnju svetu misu služio je mons. Anton Belan, generalni vikar Kotorske biskupije, apropovijedio je fra Filip Karadža. Večernju središnju misu služio kotorski biskup mons. Ilija Janjić. On je vjernicima poručio da je blagdan svetog Tripuna blagdan vjere, tradicije i ljubavi.

Odlukom kotorskog biskupa iz 2000. godine vanjska proslava i procesija slave se prve nedjelje nakon 3. veljače kako bi u procesiji sudjelovalo što više vjernika i štovatelja sv. Tripuna. Tradicionalna procesija redovito okuplja mnoštvo vjernika, biskupa, redovnika, mnogobrojne hodočasnike iz regije, građane Kotora i Boke kotorske koji odaju počast zaštitniku grada Kotora i biskupije.

Kolo Bokeljske mornarice

Ove godine vanjska proslava zaštitnika Kotora i Kotorske biskupije održana je u nedjelju 9. veljače. Pred glavnim gradskim vratima odred Bokeljske mornarice 809 – Kotor i kotorska Gradska muzika dočekali su odrede Bokeljske mornarice iz Tivta i Herceg Novoga i Glazbeno-prosvjetno društvo iz Tivta. Uslijedilo je postrojavanje mornara na trgu pred katedralom, a viceadmiralu Iliji Radoviću raport je predao Tripo Milošević, uz počasni plotun. Mornarica je nakon toga, uz blagoslov kotorskoga biskupa, odigrala kolo sv. Tripuna, jedino auten-

tično srednjovjekovno sačuvano obredno kolo koje plešu isključivo muškarci i vezano je u prvome redu samo uz blagdan sv. Tripuna.

Svečanu pontifikalnu misu predvodio je kardinal Vinko Puljić, vrhbosanski nadbiskup i mitropolit. On je u propovijedi istaknuo: „Često čujemo da je ovo vrijeme kukavno, zapravo jako se puno žalimo na mnoge stvari. Međutim, kada se osvrnemo na prošlost, nikada nismo imali toliko kruha, nikad toliko ruha, ali nedostaje nam duha, tog duha koji je snaga, ljubav koja čovjeka drži, koja je držala mučenike. Ljubav za Krista, lju-

bav za vjeru, crkvu, ljubav jača od smrti! Mi kršćani trebamo unijeti pravdu, ispuniti svoj duh vjerom, povjerenjem u Isusa Krista, njegova riječ treba biti vodilja u našim životima, trebamo u javnome mišljenju svjedočiti tko smo, što smo, koji je cilj naših života. Vi u Kotoru svjedočite da Tripun živi, njega častite, molite, zato danas neka u nama probudi svijest da smo dar Božji jer dostojanstvo nam nije dala država, nego nam ga je Bog dao“, rekao je, uz ostalo, kardinal u svojoj propovijedi. Nakon svečane mise uslijedila je procesija koja je ove godine, zbog kiše, obavljena samo oko katedrale.

Praćen mnoštvom vjernika, redovnica, redovnika, mnogobrojnim hodočasnicima iz regije, građanima Kotora i Boke,

ovaj čudesni svetac još je jednom, i to 1205. put, prošetao ulicama svoga grada blagoslivljajući ga.

Tripundanske svečanosti završene su u nedjelju, 16. veljače u 12 sati, spuštanjem zastave sveca s katedrale.

Kardinal, Biskup, Gradonačelnica i Viceadmiral ulaze u kolo

Procesija ispred katedrale

Marin (Dragana) Milošević – mali admiral

Za malog admirala ove godine izabran je osmogodišnji Marin Milošević. Rođen je 8. kolovoza 2005. godine u Kotoru, odličan je učenik Osnovne škole “Njegoš” u Kotoru i ove godine prvi put je obukao odoru Bokeljske mornarice, najstarije bratovštine na svijetu. Njegov stariji brat Matija 2005. godine bio je mali admiral, a djed Tripo član je Bokeljske mornarice dugi niz godina.

Mali admiral i Ađutant Bokeljske mornarice

LODE

*Godišnje ponavljenje svečanosti
koju smo spravni da svetkujemo,
dok oživljuje u nama najmilije bogoljubne uspomene,
podsjeća nas na sjajna djela naših praotaca,
koji pod okriljem Čudotvorca,
čije svete moći Kotor poštuje,
postadoše zaslužni za vjeru i za domovinu,
a nama
njihovim sretnim potomcima
ostaviše slavno nasljedstvo.
Dakle, građani, nek se i ove godine proslavi
predajnim sjajem i uobičajenim obredima
ova nama tako mila svečanost,
a neka nama svima
bude podstrek isti onaj svetac radi kojeg se ona i svetkuje.
Neka se tim najprije iskaže slava Bogu Velikome,
te poklon i štovanje slavnoj Djevici Mariji
i poglavitom mučeniku Isusovu
Svetom Tripunu.
Ej dopusti, Veliki Bože,
nek se za toliki niz stoljeća,
koliko je do sada minulo trenutaka,
razvije svake godine proslavljeni ovaj stijeg,
a uvijek u
slozi, sreći i ljubavi.
Slava ! Slava ! Slava*

Sv. Tripun – Morinj

Dana 3. veljače 2014. u Morinju na spomendan sv. Tripuna – mučenika prvih kršćanskih vremena – vjernici i štovatelji okupljeni oko euharistijskoga stola došli su proslaviti sv. misu te tako počastiti sveca i njegov život. Sv. misu predslavio je župnik don Siniša Jozić. Naime, crkva pripada župi Kostanjici u kojoj se slave mise svake posljednje nedjelje u mjesecu.

Najznačajniji podaci koji se odnose na vrijeme nastanka crkve sv. Tripuna u Morinju dolaze iz pera don Nike Lukovića i don Gracija Brajkovića. Naime, u knjizi „Boka Kotorska“, koja je objavljena 1953. godine, don Niko Luković piše da crkva sv. Tripuna iz Morinja potječe iz 15. stoljeća.

U svom kratkom tekstu o istoimenoj crkvi don Gracije Brajković navodi testament Milinje iz Perasta iz 1526. godine u kojem se crkva sv. Tripuna prvi put spominje. Spominje se i groblje oko crkve u kojem su se pokapali Dabovići i drugi katolici iz Kostanjice. Za oltarsku palu „Gospa s malim Isusom i sv. Ivanom Krstiteljem“ don Gracije smatra da „odaje manire“ Tripe Kokolje te da je loše restaurirana.

Na austrijskome katastarskom planu iz 1838. godine crkva je prikazana s osnovom crkve, a taj plan odgovara današnjem.

O samoj arhitekturi navedene crkve u pisanim izvorima nema podataka sve do pojave knjige Pavla Mijovića „Tipologija crkvenih spomenika Crne Gore“ u kojoj je objavljen crtež s osnovom i uzdužnim presjekom građevine, svrstane u grupu „neraščlanjenih jednobrodnih crkava s pavokutnom apsidom“. U novije vrijeme posvećeno je znatno više pozor-

nosti ispitivanju, proučavanju i restauraciji crkve. Njezinom sveobuhvatnom obnovom započeto je obilježavanje 1200. godišnjice prijenosa relikvija svetog Tripuna iz Carigrada u Kotor. Naime, 2007. godine poslove na obnovi crkve preuzela je Kotorska biskupija. Za praćenje i stručnu pomoć tijekom svih faza zadužen je bio Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture - Kotor.

Iza visokog zida, uz put koji od obale vodi prema starom naselju Morinj, u tišini okolnoga groblja, gotovo neprimjetno stoji mala crkva. U mali crkveni kompleks dolazi se kroz kapiju na ograđnom

zidu. Na strani prema istoku je oltarski prostor s polukružnom apsidom. U unutrašnjosti crkve, čiji su zidovi obrađeni malterom, oltarski prostor izdvaja se od prostora za vjernike, denivelacijom u podu od jedne stepenice. Dva prozora osvjetljaju prostor za vjernike.

Sudeći po arhitektonskim oblicima prve crkve, ova mala crkva mogla bi datirati iz razdoblja starijeg od 15. stoljeća budući da njezina arhitektura više pokazuje romaničke nego gotičke odlike.

Don Siniša Jozić

Procesija Stradunom

Proslavljen blagdan svetoga Vlaha

Dubrovčani su 3. veljače proslavili blagdan svetoga Vlaha, zaštitnika Dubrovnika i Dubrovačke biskupije, koji se obilježava i kao Dan grada Dubrovnika. Blagdan sv. Vlaha kontinuirano se proslavlja više od tisuću godina. Dubrovački senat proglasio je svetoga Vlaha dubrovačkim parcem 971. godine.

Festa dubrovačkoga zaštitnika, koji Dubrovnik čuva na dlanu i vječno bdije nad njegovom slobodom, uvrštena je 2009. u registar nematerijalne baštine UNESCO-a. Temelji se na legendi o pojavljivanju svetoga Vlaha koji je pomogao Dubrovčanima u obrani protiv napadača.

Ovodišnju svečanu svetu misu predvodio je sisački biskup mons. Vlado Košić koji se u propovijedi osvrnuo na današnje mučeništvo svih hrvatskih građana - osiromašivanje zbog lošeg razvoja, ali i siromaštvo duha, slobode i ljubavi.

Usljedila je procesija predvođena relikvijama svetoga Vlaha, a slijedili su ih predstavnici državnih i lokalnih vlasti, kao i mnogobrojni vjernici iz bližih i daljih hrvatskih župa. U tradicionalnoj procesiji s relikvijama dubrovačkoga parca, uz predsjednika Republike Hrvatske Ivu Josipovića i potpredsjednika Sabora Nenada Stazića, saborske zastupnike, europarlamentarce i predstavnike diplomatskoga zbora sudjelovao je i dubrovačko-neretvanski župan Nikola Dobroslavić.

Dubrovčani i u svijetu slave blagdan sv. Vlaha, a najveća Festa izvan Dubrovnika i Hrvatske organizira se u New Yorku, gdje živi nekoliko stotina Dubrovčana. Ove godine prvi put je Festa organizirana u Bruxellesu u organizaciji ogranka Matice hrvatske, Velesposlanstva RH u Belgiji, ureda Hrvatske turističke zajednice i predstavništva Dubrovačko-neretvanske županije.

Sa svih tih proslava šalju se brzopjavi u Dubrovnik, kojih

bude i stotinjak, a koje čita svećenik na otvaranju Feste, na Kandeloru. Čestitku je, kao i svake godine, uputilo i Hrvatsko građansko društvo Crne Gore.

Tripundansko veče

Hrvatsko građansko društvo prije 12 godina obnovilo je ovu lijepu tradiciju i Tripundansko veče organizira svake godine veče uoči vanjske proslave svetoga Tripuna.

Priredila:
Tijana Petrović

U subotu, 8. veljače, u elitnome Hotelu "Splendid" u Bečićima održano je tradicionalno Tripundansko veče.

Prije rata ova pučka svečanost organizirala se u kulturnoj kotorskoj kafani Dojmi u sklopu proslave sv. Tripuna, zaštitnika grada. Hrvatsko građansko društvo prije 12 godina obnovilo je ovu lijepu tradiciju i Tripundansko veče organizira svake godine veče uoči vanjske proslave svetoga Tripuna. Zbog nedostatka adekvatne dvorane u Kotoru Tripundansko veče organizira se posljednjih nekoliko godina u Hotelu "Splendid" u Bečićima.

Mnogobrojne goste i uzvanike na početku večeri pozdravio je predsjednik HGD CG Mirko Vičević, koji je istaknuo da tradicionalno Tripundansko veče godinama okuplja prijatelje i ljude dobre volje. Posebno je pozdravio i zahvalio na dolasku: potpredsjedniku Vlade CG Vujici Lazoviću, županu Dubrovačko-neretvanske županije Nikoli Dobroslaviću, županu Vukovarsko-srijemske županije Boži Galiću, ministrici u Vladi CG Mariji Vučinović, ministru prometa u Vladi CG Ivanu Brajoviću, predsjedniku SO Kotor Nikoli Bukilici, predsjedniku Općine Budva Lazaru Rađenoviću, konzulu Republike Hrvatske u CG Hrvoju Vukoviću, zamjeniku gradonačelnika grada Dubrovnika Željku Ragužu, potpredsjedniku Općine Kotor Branku Nedoviću, predsjedniku HNV-a Zvonku Dekoviću, direktoru Fonda za manjine Safetu Kurtagiću.

I ove godine Hrvatsko građansko društvo dodijelilo je priznanja pojedincima, koji su iznimno pridonijeli očuvanju hrvatskog identiteta, dali potporu Društvu i razvoju dobrih

Dobitnici priznanja za 2013. godinu

odnosa dviju država - Crne Gore i Hrvatske. Predsjednik Mirko Vičević uručio je prizna-

nja dubrovačko-neretvanskom županu Nikoli Dobroslaviću i predsjedniku Skupštine Opći-

Bračni par Ivanović valcerom otvara ples

ne Kotor Nikoli Bukilici. U ime dobitnika priznanja zahvalio je Nikola Bukilica: "S osjećanjem iskrene neizmjerne zahval-

nosti, sreće i veselja, primam večeras, uz posebnu čast na 'Tripundansko veče', ovo meni najveće, najznačajnije ljudsko

priznanje, priznanje kojim ću se, dozvolite mi, ponositi do kraja života, a nadam se i moje kćeri, Tanja i Marina. Zato se

Glazbeni sastav Lungo Mare

Goran Karan i Vagabundo bend

posebno i najtoplije zahvaljujem predstavnicima Hrvatskoga građanskog društva koji su u mom radu prepoznali doprinos zbližavanju hrvatskog i crnogorskog naroda i naših dviju država. Ovo je istovremeno i priznanje svima koji su, živeći na ovim prostorima, znali da poštuju različitosti i prava drugih i da na tim vrijednostima grade zajednički život, u čemu smo upravo mi Bokelji tradicionalno bili primjer drugima. Nadam se da će tako biti i ubuduće i to bez 'preskoka' kojih je, na žalost, bilo u nedavnoj prošlosti. Ne mogu, niti to želim, niti hoću, zanemariti činjenicu da je u prošlim vremenima bilo teških trenuta-

ka, pa i trauma, pojedinačnih i zajedničkih. Međutim, sve što sam i u tim vremenima radio, kao i sada uostalom, smatrao sam normalnim i neophodnim. (...) Dobrosusjedski, prijateljski odnosi dviju naših ljepotica, 'Ljepotice naše' Crne Gore i 'Lijepe naše' Hrvatske, ne mogu, niti to želim, biti bolji od odnosa njihovih dviju susjednih regija, Dubrovni-

ka i Kotora, odnosno Dubrovačko-neretvanske županije i regije Boke kotorske. Zato me beskrajno raduje i posebna mi je čast što je večeras sa mnom u društvu kolega i prijatelj, takođe dobitnik ovog visokog priznanja, priznanja za doprinos zbližavanju naših naroda, regija i država, dubrovačko-neretvanski župan, gospodin Nikola Dobrosravić. Smatram da su ova priznanja nama dvojici kao melem za sve

što smo proživjeli, posebno tih zlih godina."

Mnogobrojne goste i uzvanike iz javnog i političkog života zabavljali su ženska klapa "Incanto" iz Kotora, glazbeni sastav "Lungo Mare", splitski kantautor Goran Karan i Vagabundo bend. U sklopu programa organiziran je i nagradni ples, a pobjednički par, Dragana i Damir, osvojio je "Romantični vikend u Splendidu".

Nikola Bukilica

Rođen je 20. studenoga 1950. godine u Kotoru. Osnovnu školu i Gimnaziju završio je u Radanovićima i Kotoru, a FEN - Fakultet za turizam i vanjsku trgovinu u Dubrovniku 7. veljače 1975. godine. Od 1990. do 1992. bio je poslanik u Skupštini Crne Gore. Zbog otvorenog i javnog suprotstavljanja ondašnjoj politici Crne Gore, posebno stajališta prema ratu, ulozi JNA i Teritorijalne obrane Crne Gore, s činom kapetana javno je odbio mobilizaciju i dao ostavku na mjesto pomoćnika komandanta TO Kotor. Suprotstavio se agresiji na Republiku Hrvatsku i tadašnjem državno-pravnom

statusu Crne Gore te je 1992. razriješen dužnosti direktora Regionalnog vodovoda „Crnogorsko primorje“ i ostao bez posla, ali i bez mogućnosti ponovnog zaposlenja u državnoj i lokalnoj upravi. Stoga je od 1992. do 1997. uz političke aktivnosti obavljao i komercijalno-financijske i administrativne poslove u raznim privatnim tvrtkama i Socijaldemokratskoj partiji Crne Gore. U tom razdoblju radio je i kao novinar - dopisnik Radija „Slobodna Evropa“ (ruski servis).

Od 1997. ponovno je angažiran u lokalnoj i državnoj upravi, a od 2012. godine obavlja funkciju predsjednika Skupštine Općine Kotor.

Nikola Bukilica

Nikola Dobrosravić

Nikola Dobrosravić

Nikola Dobrosravić rođen je 2. siječnja 1949. u Slanome. Filozofski fakultet završio je u Zadru, profesor je filozofije i engleskoga jezika. Bio je zaposlen na mjestu voditelja restorana nekoliko hotela te je bio zamjenik direktora i direktor hotela "Osmine" u Slanome. Član je HDZ-a i predsjednik Općinskog odbora HDZ-a Općine Dubrovačko primorje.

U sklopu političke aktivnosti bio je predsjednik MZ u Slanome te predsjednik Kriznoga stožera u Slanome.

- 2003. - 2009. - načelnik Općine Dubrovačko primorje
- 1997. - 2001. - načelnik Općine Dubrovačko primorje
- 1997. - 2009. - vijećnik u Općinskom vijeću Općine Dubrovačko primorje. Sada obnaša funkciju župana Dubrovačko-neretvanske županije.

45. PRAZNIK MIMOZE U HERCEG NOVOME POČEO JE 31.
SIJEČNJA I TRAJAT ĆE DO 1. OŽUJKA

Praznik žuto-zelene grančice

Festival u slavu žutog cvijeta, koji se u Herceg Novome organizira 45. put, od ove godine nosi novi naziv: „Praznik mimoze Portonovi“

Piše:
Sanja Crnić

Mimosa (Mimosa) je ime tropskoga biljnog roda potporodice Mimosaceae s oko 400 raznih vrsta. Mimosa je česta u Americi, a najpoznatija vrsta mimoze je Mimosa pudica koja potječe iz Brazila.

U Boki i Novome posljednjih 4,5 desetljeća mimosa je glavni vjesnik dolaska proljeća, prkos snijegu i studeni u zaleđu. Uz sunčanu simboliku mimosa ima različito značenje među drugim narodima. Za masone mimosa je simbol čistoće i izdržljivosti duše, dok je u mnogim kulturama simbol besmrtnosti i uskrsnuća.

Prije stotinjak godina mimosa je stigla u Novi iz Australije. Nesumnjivo je najzaslužniji za njezin dolazak tadašnji gradonačelnik Mirko Komnenović (1870. - 1941.), koji je inicirao donošenje različitih biljnih vrsta s putovanja tadašnjih pomoraca. Među tim raznovrsnim sadnicama našla se i mimosa koja je u godinama koje su dolazile postala zaštitni

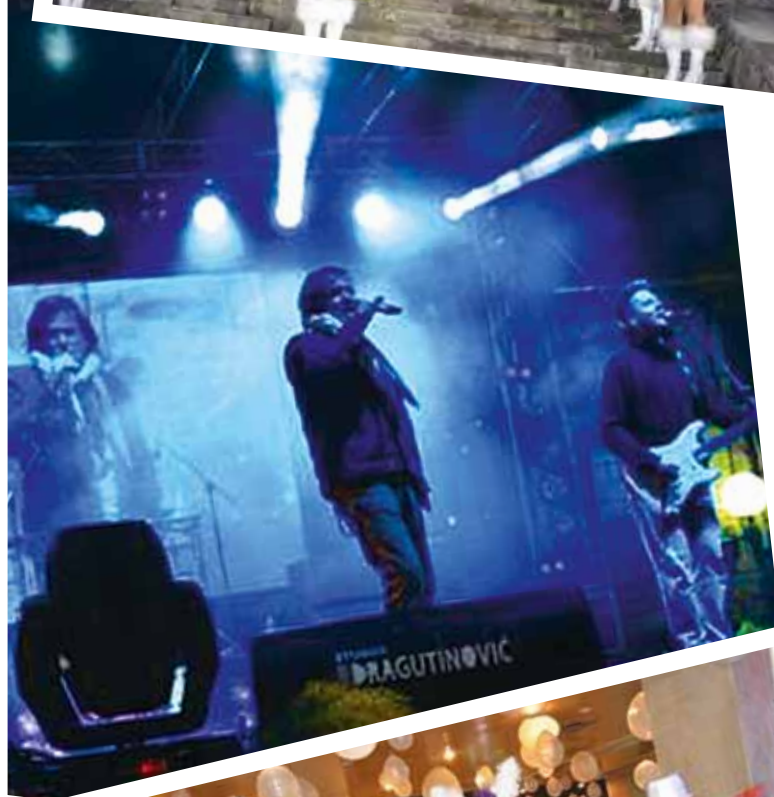
znak ovog grada i Boke. Prije 45 godina gradonačelnik i vizionar Petar Stijepčić s Perom Vučetićem, tadašnjim predsjednikom Gradske muzike, stvara brend koji je obišao Europu prezentirajući turističke kapacitete Herceg Novoga. Fešta od mimoze, ribe i vina pokrila je cijelu hercegnovsku rivijeru, a održavala se i u Zagrebu, Rijeci, Splitu, Beogradu, Novome Sadu, Ljubljani, Sarajevu, Novome Mestu, Banjoj Luci i prešla granice tadašnje Jugoslavije boraveći u Budimpešti, Segedinu, Beču, Kopenhagenu i Klagenfurtu.

Za Herceg Novi čulo se na mnogim meridijanima. Još tada karavan Praznika mimoze oživio je kulturnim i sportskim događajima ovaj usnuli grad utonuo u zimsko sivilo.

Uz mimozu, ribu i vino, fešta je prerasla u veliki kulturni događaj koji je postao nezamisliv bez mažoretkinja, gradske muzike i trombonjera. Poštujući dugogodišnju tradiciju i ovogodišnji Praznik mimoze počeo je u prvome vikendu veljače, točnije ove godine 31.

siječnja, i to velikim muzičko-scenskim programom pod nazivom U SUSRET MIMOZI. Na glavnome gradskom trgu u ceremoniji otvorenja sudjelovali su svi kreativni potencijali Herceg Novoga: Gradska muzika, mažoretkinje, trombonjeri, klapa Stari kapetan, Hercegnovsko pozorište i KSC DIANO.

Zahvaljujući strateškom partneru 45. „Praznika mimoze Portonovi“, „Azmont investments“, ne samo da praznik ima novo ime, već s proračunom većim od 230.000 eura nudi bogatiji program i povratak starog sjaja nakon višegodišnje pauze. Svojim gostovanjem na gradskome trgu Gibonni je napravio pravi spektakl i na velika vrata najavio početak „Praznika mimoze Portonovi“, što je privuklo goste iz cijele regije. Istog dana otvorena je Međunarodna izložba cvijeća u Titovoj vili u Igalu, a već sutradan Kumbor, Đenovići i Baošići bili su domaćini fešte od mimoze, ribe i vina, pružajući pravu domaću i mediteransku atmosferu. Tradicionalnim maskenbalom u Institutu Igalu,

ribljom večerom, dječjim maskenbalima, karnevalskom povorkom i koncertima zabava će se nastaviti na ulicama Herceg Novoga, trgovima i u svečanim dvoranama tijekom cijele veljače.

Hercegovačka kazališna publika ima zahtjevan ukus te su se organizatori Praznika mimoze posebno potrudili i s ponosom ističu da bi ovogodišnji program zadovoljio i najzahtjevniju publiku. Četiri iznimne predstave: „Bokeški d-mol“, kulturna predstava Centra za kulturu Tivat rađena po tekstu Stevana Koprivice, „Tako je moralo biti“ Branislava Nušića, u izvedbi Jugoslovenskoga dramskog pozorišta iz Beograda, „Filomena Maturando“ Eduarda de Fillippea CZK Tivat i Gradskega pozorišta Podgorica, kao i „Kasandra“ Međunarodne koprodukcije festivala (Ex Ponto-Ljubljana, Teuta-KC Kotor, INFANT-Novigrad, I MOT-Skopljje) ostavit će pečat na kulturni doživljaj ovogodišnjega Praznika mimoze.

Hercegovački zimski salon u Galeriji Josip Bepo Benković, Dvorana Park s Malim salonom hercegovačkih galerija, galerije Sue Ryder i novootvorena Stanica predstaviti će autore raznovrsnih slikarskih smjerova i tehnika kao što su Vojo Stanić, Bato Pravić, Mitko Bulajić, Renata Papišta, Nevenka Stojaković i još mnoge druge.

Uz izložbe slika Novljanima će se predstaviti i autori književnih djela: Goran Gocić - dobitnik 60. NiN-ove nagrade za roman TAI, a Siniša Luković predstaviti će svoju knjigu POMORSKA LICA BOKE KOTORSKE.

Ne manje posjećeni su i sportski događaji koji su već godinama nezaobilazan dio programa „Praznika mimoze Portonovi“. Uz nogometni turnir KUP mimoze, XIX. međunarodni plivački miting, XXXI. boćarski turniri, XXXII. međunarodni džudo kup, kao i XI. boksački turnir 'Zlatna mimoza', ove godine u sklopu sportskog pro-

grama bit će održani: VI. INDO-OR Fita prvenstvo Crne Gore u strelčarstvu, Jedriličarska regata i Streljački KUP Mimoze u gađanju letećih meta.

Zaista bogat program ovogodišnjega „Praznika mimoze Portonovi“ opravdat će zainteresiranost velikog broja posjetitelja. Svakodnevni događaji ispunit će kišne dane našega Novog u veljači. Prema onoj staroj narodnoj da 'najbolje dolazi na kraju', nakon mnogobrojnih koncerata na kojima su gosti bili Gibonni, Vlada Divljan, Dejan Petrović i Big Band te Iva Mandes, 28. veljače bit će zapamćen po gostovanju velikog umjetnika Massima Savića u Dvorani Park, čime će se označiti kraj kulturnoga programa.

Završnom feštom - karnevalskom svetkovinom Suđenje novskom karnevalu 1. ožujka na Škveru privest će se kraju 45. „Praznik mimoze Portonovi“.

HRVATSKE SVJETSKE IGRE CROATIAN WORLD GAMES

Zagreb, od 22. do 26. srpnja 2014.

*RAZGOVOR S MIJOM MARIĆEM, PREDSEDNIKOM HSK, O
HRVATSKIM SVJETSKIM IGRAMA U ZAGREBU 2014.*

„Dobro došli kući!“

Sastanku proširenoga saziva Organizacijskoga odbora nazočili su mnogobrojni predstavnici sportskih, kulturnih, turističkih, znanstvenih i političkih institucija, a svoje zanimanje najavilo je još puno institucija i osoba pa se doista može reći kako su Igre postale državni projekt

Razgovarala:
Željka Lešić

Kako bismo što bolje predstavili veliki projekt Hrvatskoga svjetskog kongresa (HSK), a to su Hrvatske svjetske igre (HSI) Zagreb 2014., razgovarali smo s Mijom Marićem, predsjednikom HSK i predsjednikom Organizacijskoga odbora Hrvatskih svjetskih igara (OOHSI). Podsjetimo, Hrvatske svjetske igre (engl. *Croatian World Games*) su natjecanje amatera u više sportova u organizaciji Hrvatskoga svjetskog kongresa. Nazivaju se još i Crolimpijada (engl. *Crolympics*). Okupljaju hrvatske iseljenike i njihove potomke, a održavaju se u Republici Hrvatskoj svake četiri godine.

Gospodine Mariću, molimo Vas da nam predstavite Organizacijski odbor Hrvatskih svjetskih igara. Koje su njegove zadaće?

Organizacijski odbor podijeli smo na širi i užu tim. Onaj

širi čine predstavnici mnogobrojnih institucija i sportskih organizacija, dok je onaj užu zadužen za samu provedbu projekta na terenu, kako u Hrvatskoj tako i u drugim zemljama gdje smo opet ustrojili nacionalne koordinate koji aktivno surađuju s uredom Hrvatskih svjetskih igara. Mislim da smo se doista dobro ekipirali. U Hrvatskoj matici iseljenika imamo ured HSI-ja, a zbog ozbiljnosti i karaktera Igara imamo i ravnatelja te sportskoga direktora dok sam ja kao predsjednik HSK ujedno i predsjednik Organizacijskoga odbora. Zahvaljujući HMI-ju na ustupljenome prostoru te na dvjema djelatnicama koje su nam na raspolaganju, koje svakog dana uz svoje obveze obavljaju i značajne zadaće našega ureda, nadamo se da ćemo uspješno organizirati Igre. Željka Lešić, koja je inače i ravnateljica Domovinskog sjedišta Hrvatskoga svjetskog kongresa, vodi Ured, a tu su još Snježana i Ivona Đuričko-

vić. Kako bismo stavili naglasak na profesionalizaciju rada, Dijana Katica iz Eko Etno grupe također nam pomaže svojim timom. Uz to, svakog dana kontaktiramo s članovima Izvršnoga odbora HSK i s njima vodimo daljnje aktivnosti.

Što je sve OOHSI do sada poduzeo u pripremi 3. hrvatskih svjetskih igara u Zagrebu

Neskromno ću reći - jako puno! Uz ove ustrojbene aktivnosti, održali smo čitav niz sastanaka sa značajnim čimbenicima državnoga, sportskoga, kulturnoga i znanstvenoga života.

Otkako je Zagreb prihvatio kandidaturu Igara, imali smo intenzivne razgovore s predstavnicima Grada kako se i na koji način Grad Zagreb može uključiti kao domaćin. Već na prvim susretima vidjela se velika raznolikost i mogućnosti Zagreba koji ima sjajne uvjete za ovakve manifestacije. Uostalom, Zagreb je bio domaćin značajnih sportskih manifestacija svjetskog značenja, ima svu potrebnu smještajnu i sportsku infrastrukturu. Najbliži suradnici gospodina Bandića već su nam na prvoj sastanku iznijeli vrlo konkretne planove i mi sada idemo u konkretizaciju jednog

po jednog. Predstavници Grada predložili su da se s Državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske, koji je najavio kako će se skrbiti o smještaju, razvidi mogućnost smještaja natjecatelja u Studentskom naselju „Stjepan Radić“ jer se on nalazi u blizini Športskoga parka „Mladost“ koji opet ima sjajne uvjete i potrebnu sportsku infrastrukturu. U sklopu HAŠK-a „Mladost“ djeluju mnogobrojni klubovi pa tamo imamo atletiku, judo, košarku, odbojku, odbojku na pijesku, plivanje, ragbi, stolni tenis, vaterpolo. Doista, to su sjajni uvjeti uz krasan Atletski stadion „Mladost“ gdje se održava poznati Hanžekovićev memorijal. Grad Zagreb može u tom smislu značajno pomoći, poglavito jer je riječ o sportskim objektima u vlasništvu Grada Zagreba te se u zajedničkom djelovanju s Društvom za upravljanjem športskim objektima može sve sjajno organizirati.

Grad će se skrbiti o prijevozu sudionika, korištenju javnog prostora za otvaranje i zatvaranje Igara te o drugim promidžbenim aktivnostima poput ustupka medijskog prostora i sl. Prije nekoliko mjeseci bili smo na razgovoru s

predsjednikom Josipovićem koji će biti visoki pokrovitelj Igara. Na sastanku s predsjednikom Hrvatskoga sabora Josipom Lekom zamolili smo da Sabor bude jedan od pokrovitelja Hrvatskih svjetskih igara. Predsjednik Sabora svesrdno je podupro ideju o održavanju Igara istaknuvši kako one pridonose povezivanju iseljeničtva i domovinske Hrvatske u promicanju hrvatskih interesa, kulture, sporta i međuljudskih odnosa.

Od samog početka intenzivno kontaktiramo s Državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Predstojnica Krstičević sa svojim suradnicima ima izrazito pozitivno stajalište o ovome projektu. Ne smijemo zaboraviti da su Igre zahtjevan financijski izdatak, a u Državnome uredu imamo sjajnog partnera i suorganizatora Igara koji će preuzeti skrb o smještaju sportaša.

Bili smo u Zagrebačkoj županiji koja također hvali sjajan projekt Igara te će sudjelovati kao partner Igara. Zagrebačka županija pružit će pomoć u organizaciji sportskih susreta te suorganizaciji poslovnih susreta iseljenika s gospodarstvenicima. Golemu pomoć i veliko razumijevanje

Predstavnici HSK na primanju kod predsjednika Hrvatskog Sabora Josipa Leke

imamo u Hrvatskome olimpijskom odboru. HOO će nastaviti pomagati u realizaciji ovog projekta kao što je tako bilo i tijekom prvih i drugih Igara. Značajnu pomoć u organizaciji dobivamo od Press centra u korištenju informatičkog sustava, u digitalnoj obradi rezultata sportskih natjecanja. HOO će sudjelovati i u slanju pisma sportašima da se uključe u ovaj projekt, a iznimno je važno i sudjelovanje HSI-ja na programu Sportske televizije čiji se program emitira uživo uz pomoć *live web streaminga*. Isto tako, HOO će se pobrinuti da se za vrijeme Igara osigura izvešća s Igara u deseto-minutnom programu Hrvatske televizije. Predstavnici Organizacijskoga odbora HSI-ja održali su sastanak i s nekoliko medijskih kuća te razgovarali o mogućnosti medijskog pokroviteljstva. Lijepo nas je primila dr. Amelia Tomašević, direktorica Turističke zajednice grada Zagreba koja će u promidžbenom dijelu učiniti jako puno: ustupak u emisijama satelitskoga programa Hrvatske televizije, uvrštenje Igara u programsku ponudu grada Zagreba, slanje informacija o Igrama na više tisuća email adresa i na 14 stranih jezika

te objava na mrežnim stranicama TZGZ-a. Tijekom Igara bit će organiziran info punkt te će se nuditi razgled grada i još puno pogodnosti koje će TZ ponuditi Igrama.

Od samih početaka Hrvatskih svjetskih igara, od utemeljenja pa do sada, Crkva je uvijek bila i bit će oslonac Hrvatskome svjetskom kongresu u organizaciji Hrvatskih svjetskih igara. Treba se samo prisjetiti golemoga doprinosa zadarskoga nadbiskupa mons. Ivana Prende u organizaciji prvih i drugih Igara. Bez njegove pomoći, Igre se ne bi niti mogle održati.

Upravo smo zbog tih razloga posjetili mons. Miju Gorskoga, pomoćnoga zagrebačkog nadbiskupa koji nas je srdačno primio i izrazio zadovoljstvo što se nastavlja lijepa tradicija da se s misom i Božjim blagoslovom otvore Igre.

Potpredsjednik Hrvatskoga sabora Tomislav Čuljak primio je delegaciju Hrvatskoga svjetskog kongresa (HSK). On nam je čestitao na projektu, dosadašnjim uspjesima te dao potporu njihovu daljnjem radu, a u neformalnom dijelu razgovora naglasio je svesrdnu pomoć Hrvatskoga judo saveza.

U prostorijama Hrvatske matice iseljenika održali smo sastanak proširenoga saziva Organizacijskoga odbora Hrvatskih svjetskih igara. Na sastanku su nazočili mnogobrojni predstavnici sportskih, kulturnih, turističkih, znanstvenih i političkih institucija, a svoje zanimanje najavilo je još puno institucija i osoba pa se doista može reći kako su Igre postale državni projekt.

Što je sve najavljeno na 1. sjednici OOHSI-ja i koji su njezini zaključci?

Sjednica nam je pokazala kako smo doista na pravome putu da Hrvatske svjetske igre postanu državni projekt. U pozitivnoj atmosferi dani su odlični prijedlozi za što boljom organizacijom Igara pa su doneseni i konkretni zaključci nakon toga. Tako će se natjecatelji iz Hrvatske natjecati udruženi u Hrvatskome akademskome sportskom savezu. Kako će se na Igrama mladi smjestiti u studentskim domovima, natjecati u sličnim sportskim disciplinama te kako imamo puno dodirnih, zajedničkih točaka, HASS nam doista može puno pomoći, a Igre im mogu poslužiti kao prava uvertira u još zahtjevniju organizaciju Univer-

Zajednički snimak s prve sjednice Organizacijskog odbora HSI

zijade. Moramo se još aktivnije uključiti u animiranje mladih iz Bosne i Hercegovine kako bi zajedništvo iseljene i domovinske Hrvatske bilo potpuno.

Tko su pokrovitelji HSI-ja Zagreb 2014., a tko su organizatori?

Igre će se održati pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske dr. Ive Josipovića te uz pokroviteljstvo Grada Zagreba i Državnoga ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Ured i Grad Zagreb ujedno su uz Hrvatski svjetski kongres kao organizatora, suorganizatori ovoga značajnog projekta, dok projekt ima i veliki broj partnera poput Hrvatskoga olimpijskog odbora, nacionalnih sportskih saveza i sl.

Koliko očekujete natjecatelja na HSI-ju?

Ove bi Igre mogle biti rekordne po mnogo čemu, pa tako i po broju zemalja sudionica i po broju natjecatelja. Očekujemo oko 1.000 natjecatelja iz čak 37 zemalja.

Imate li možda već prijavljenih natjecatelja?

Prijave po zemljama idu preko naših nacionalnih koordinatora koje imamo u svakoj zemlji

gdje živi izraženija skupina hrvatskih iseljenika. Naime, svi sudionici nastupaju u svojstvu nacionalnih momčadi odnosno u pojedinačnoj konkurenciji. Zato nam je jako bitno da država iz koje mladi dolaze bude informirana kako će sportaši hrvatskog podrijetla predstavljati njihovu zemlju na ovakvome lijepom natjecanju. Zanimljivo je da imamo već prijave čak iz Angole i Ekvadora pa to pokazuje bogatstvo i raznolikost našega izvandomovinstva. Pripreme su već u jeku u Australiji i Kanadi. Tamo su naši radišni koordinatori organizirali izlučna natjecanja pa se otuda i očekuje najveći broj sudionika. No, neće izostati ni oni iz Europe. Iz Nizozemske imamo sjajne najave dolaska. Također iz Austrije, Švicarske, Crne Gore, Makedonije. Odlično predstavljanje priređeno je i u Brazilu, u Njemačkoj kreće od polovice studenoga... Isto tako, prijave se mogu obaviti izravno na našoj mrežnoj stranici: www.igre-zagreb2014.com. Tamo se inače mogu naći svi potrebni podaci vezani uz Igre.

Koja je Vaša poruka budućim natjecateljima?

Nakon prvih i drugih Igara koje su održane u Zadru 2006.

i 2010. godine, HSK se kao organizator pokazao sposoban organizirati ovako značaj i složen projekt, posebice kada se uzme u obzir da je on u velikoj mjeri načinjen potpunim dragovoljnim radom i zalaganjem pojedinaca, članova HSK. Priprema ovih igara pokazuje da smo se nakon „porodajnih muka“ profilirali, a što su hrvatske institucije prepoznale i pridružile su se organizaciji.

Organizator bi želio da Igre doista jednoga dana postanu državni projekt po uzoru na Maccabiah Games gdje se mladi Židovi iz cijeloga svijeta druže i natječu u svojoj domovini u sportu, koji je inače sjajna poveznica.

Naravno, svjesni smo gospodarske i financijske krize u svijetu, a posebno u našoj Hrvatskoj. Svi sudionici tako sami plaćaju smještaj i prehranu kotizacijom za sudjelovanje. Kada se tome doda i velika cijena prijevoza, zrakoplovnih karata, onda se i na taj način može vidjeti velika ljubav prema svojem kraju, zavičaju svojih roditelja. Zato ih mi pozivamo i pozdravljamo: Dobro došli kući!

*IZLOŽBA FOTOGRAFIJA PLANINARA
ANTONIJA ŠKANATE I IVANA PERČINA*

„Namaste“ - pozdravljam Boga u tebi

**Naši planinari
odlučili su
pokazati
fotografije kao
dokument jedne
fascinantne
priče koja nikoga
ne ostavlja
ravnodušnim.**

Piše:
Miro Marušić

Tu siječanjku, bokelj-
sku kišovitu noć obojile
su pastelnim koloritima
fotografije planinara Antonija
Škanate i Ivana Perčina, koje
su nastale tijekom međuna-
rodne planinarske ekspedicije
s Himalaja i uspona na Island
Peak (6.189 m.n.v.), u travnju
i svibnju prošle godine.

Naši planinari odlučili su
pokazati fotografije kao doku-
ment jedne fascinantne priče
koja nikoga ne ostavlja rav-
nodušnim. Galerija ljetnikov-
ca „Buća – Luković“ u Tivtu
bila je pretijesna da primi sve
uzvanike i znatiželjnike koji su
htjeli biti na otvorenju izložbe
„S potkrovlja – Himalaja“.

Izložene fotografije dočarale su bogatstvo različitosti ljudi i običaja, krajolika, kultura, načina življenja, detalja koji život znače, jedne nama daleke destinacije Himalaja i drevne kulture Nepala, Katmandua...

Kada su se vratili s Himalaja članove kotorskoga Planinarskog kluba „Pestingrad“ Škanata i Perčina ugostio sam na valovima Radio Duxa. Tada su citirali poznatoga slovenskog planinara Nejca Zaplotnika koji je iz istočne filozofije izvukao zaključak o ekspedicionizmu o kojem kaže: „Onaj koji ispred sebe ima samo cilj, kada ga dostigne ostat će prazan, a onaj koji u sebi ima cijeli put, imat će vječito cilj u sebi“, i upravo ovom izložbom pokazali su nam put kojim su išli do cilja.

„Naše fotografije su pokušaj da vam pokažemo kako smo doživjeli te visine, ljude, impozantne Himalaje. Danas kada gledam ove fotografije, uzbuđeniji sam nego kada sam bio tamo jer se tako živo sjećam svega. Uživajte u pogledu na potkrovlje svijeta“, rekao je Ivan Perčin.

Tradicionalnim nepalskim pozdravom „namaste“ (pozdravljam Boga u tebi) Antonio Škanata pozdravio je mnogobrojne posjetitelje koji su došli vidjeti neobičnu izložbu.

„Himalaje su dvadeset dana bile naš dom. Počasćeni smo time što smo bili dio jedne velike priče, time što smo bili u najvećem gorju svijeta i hodali najvećim stazama u alpinističkom sportu. Ova naša izložba nastala je kao izraz težnje da

se događaji s ekspedicije prezentiraju našim sugrađanima.

Fotografijama je cilj prikazati tu veličanstvenu i jedinstvenu ljepotu Himalaja, dinamiku i akciju tijekom ekspedicije, ali i ljude i motive Nepala i Katmandua“, rekao je Antonio Škanata.

Izložbu je otvorio prof. Neven Staničić u ime organizatora, Centra za kulturu Tivat, koji je rekao kako više nije problem napraviti fotografiju, već je bitno opravdati činjenicu da fotografija govori više od tisuću riječi odnosno kadriranjem istaknuti ono što treba vidjeti, što su Perčin i Škanata uspješno učinili.

Antonio Škanata i Ivo Perčin, članovi Planinarskoga kluba „Pestingrad“, proglašeni su

za najbolje sportaše Kotora u 2013. godini.

Izložba je izazvala veliku pažnju mnogobrojnih posjetitelja i sljedećih dana.

U glavi sam slagao sličice, pravio mozaik tih fotografija koje su tako moćne da sam osjetio svu tu draž koja te tjera dalje, vuče prema visinama i novim osvajanjima, nekom novom cilju, i tada mi je zazvo-

nio mobitel na čijem displeju je pisalo Antonio Škanata.

„Miro, da te obavijestim da mi idemo, krećemo s ekspedicijom 28. siječnja za Južnu Ameriku. Cilj nam je uspon na Aconcagu (6.962 m.n.v.), ujedno i najviši vrh čitave južne hemisfere. Ekspedicija će trajati dvadeset jedan dan.“

Iznenaden informacijom, uspio sam reći: „Vi pišete neiz-

brisive stranice novije sportske povijesti ovih prostora i pokazujete da nismo samo dobri plivači, vaterpolisti...

Sretno!“

Kad ovaj broj bude u vašim rukama, poštovani čitatelji, elektronički mediji će vjerojatno već izvijestiti o novim uspjesima Antonija Škanate i Ivana Perčina, za povijest...

18. 1. 2014.
Izložba Podružnice HGD CG
Podgorica i NVO „Znam put“

Hrvatsko građansko društvo Crne Gore - podružnica Podgorica i NVO „Znam put“ upriličili su poklon-izložbu slika djece s posebnim potrebama. Ovo je druga izložba ovog tipa koju ove dvije nevladine organizacije organiziraju u sklopu međusobne suradnje.

Petnaestero djece, većina s posebnim potrebama, koji rade pod mentorstvom profesora Mirka Dragovića u ateljeu NVO „Znam put“ predstavili su svoje radove. Izložba je bila koncipirana kao poklon-izložba i posjetitelji su mogli na kraju prezentiranja uzeti radove kao poklon. Pokazujući zanimanje za rad ove djece posjetitelji izložbe dali su potporu njihovom radu i entuzijazmu. Prostorije podružnice Podgorica bile su pretijesne da prime nekoliko stotina posjetitelja koji su željeli uveličati ovaj iznimno važan događaj i dati potporu ovim mališanima. O kvali-

teti radova govori činjenica da su našli vlasnike još prije nego što su dovršeni.

Izložbu je otvorila predsjednica Podružnice dr. Svijetlana Zeković. U programskom dijelu izložbe Marin Čaveliš pozdravio je goste svojim stihovima, a zatim je djevojčica Simona Marjanović svojim divnim glasom i bez glazbene pratnje otpjevala nekoliko zahtjevnih pjesama oduševivši prisutne. Na kraju su djeci uručeni pokloni koje je donirala predsjednica Zeković.

Potporu djeci svojom prisutnošću, uz ostale, dali su Nada Drodnjak - poslаница u Skupštini Crne Gore, Igor Rakčević - predsjednik ULUCG i Zoran Drobniak - direktor Resursnoga centra „Podgorica“.

22. 1. 2014.

Upitnik Centra za razvoj nevladinih organizacija i OSCE Mission to Montenegro

HD CG je član Centra i svake godine dostavlja prijeko potrebne podatke kojima pridonosi realizaciji istraživanja o primjeni Zakona o nevladinim organizacijama. Rezultati istraživanja objavljuju se u Izvještaju o primjeni Zakona o nevladinim organizacijama koji Centar za razvoj nevladinih organizacija priprema u sklopu realizacije projekta **„Jačanje demokracije u Crnoj Gori“** uz financijsku potporu **OSCE Misije u Crnoj Gori**. Projekt je posvećen monitoringu implementacije regulative kojom se uređuje sudjelovanje građana u kreiranju i primjeni javnih politika na lokalnom i nacionalnom nivou, suradnja između nevladinih organizacija i tijela državne uprave i lokalnih samouprava, kao i propisa kojima je regulirano osnivanje, djelovanje i financiranje nevladinih organizacija u Crnoj Gori.

8. 2. 2014.

Projekt „Ekumenska misija“

Na sastanku predstavnika HGD CG i Društva crnogorsko-danskog i dansko-crnogorskog prijateljstva usuglašeni su termini gostovanja **komornog zbora Frederiksborg** iz grada Hilerøda u Danskoj i uzvratnog posjeta mandolinskog orkestra „Tripo Tomas“ i dječjeg zbora Škole za osnovno i srednje glazbeno ob-

razovanje „Vida Matjan“ Danskoj. Danski zbor održat će koncert 24. svibnja u CZK - Tivat u Cetinju te 26. svibnja, a 28. svibnja u katedrali sv. Tripuna u Kotoru. Gostovanje dječjeg orkestra i zbora iz Kotora u Danskoj planirano je od 27. rujna do 1. listopada.

8. 2. 2014.

Tripundanska večer

U hotelu „Splendid“ održana je tradicionalna Tripundanska večer uz odaziv mnogobrojnih gostiju. Goste je zabavljao Goran Karan s Vagabundo bendom, VIS „Lungo mare“ i ženska klapa „Incanto“. HGD CG dodijelio je povelju zaslužnim osobama za potporu Društvu i razvoju prijateljskih odnosa između R. Hrvatske i Crne Gore u 2003. godini. Ovogodišnji dobitnici priznanja su Nikola Dobroslavić, župan DNŽ i Nikola Bukilica, predsjednik Skupštine Općine Kotor.

9. 2. 2014.

Vanjska proslava sv. Tripuna

Kao i svake godine u prvoj nedjelji nakon Tripundana održava se vanjska proslava sv. Tripuna. Po već uobičajenome scenariju redali su se događaji, ali vremenski uvjeti nisu omogućili održavanje procesije gradskim ulicama i trgovima, već se procesija s moćima sv. Tripuna održala samo na trgu ispred katedrale. Svečanu pontifikalnu svetu misu služio je kardinal Vinko Puljić, vrhbosanski

nadbiskup i mitropolit. Barjaktar HGD CG u procesiji ove godine nije bio Božo Usanović koji je izostao zbog bolesti, a zamijenio ga je naš mlađi član Tripo Gr-gurević.

13. 2. 2014.

Sastanak redakcije Glasnika

Obavljen je već uobičajeni kritički osvrt na prethodni broj časopisa i dogovorene su teme za 106. broj. S ovim brojem završavaju dva serijala koje je uređivao Dario Musić, kojemu je izražena zahvalnost za dugogodišnju suradnju u uređivanju Glasnika. Od idućeg broja planiran je serijal o poznatim Hrvatima u Herceg Novome, koji bi uređivala Sanja Crnić, predsjednica Podružnice, a predloženo je da se u povodu 100. godišnjice Prvoga svjetskog rata obradi u nastavcima nekoliko tematskih priloga.

Na sastanku je zaključeno da se obratimo Upravnom odboru Društva u svezi s (ne)sigurnosti financiranja Glasnika u ovoj godini.

FESTA 2014. DUBROVNIK

Višednevna manifestacija FESTA 2014. DUBROVNIK ove godine održana je 13. put zaredom, a njome je tradicionalno službeno započeo program proslave blagdana svetoga Vlaha i Dana Grada Dubrovnika.

„Festa od klapa” održana je u četvrtak 23. siječnja u Kazalištu Marina Držića, a okupila je 14 muških i ženskih klapa uglavnom iz Dubrovačko-neretvanske županije, u čast nezabornog trogirskog tenora Vinka Coce.

„Festa od balada” središnji je događaj ovogodišnje manifestacije. Veliki koncert Rade Šerbedžije održan je u Revelinu 24.

siječnja. Uz njega su nastupili i priznati instrumentalisti koji ga prate na hrvatskoj turneji, grupa Zapadni kolodvor, čiji je zaključni koncert održan upravo u Dubrovniku.

Dubrovačka Rock-parada, održana 25. siječnja u tvrđavi Revelin, nastavila je niz nekad slavnih parada, a u Festinu programu obnovljeno je okupljanje dubrovačkih glazbenika, ansambala i DJ-a, uz nastup gostujuće rock-zvijezde: Marijana Bana i Diktatorija. Koncert dubrovačkih opernih diva, u suradnji s Dubrovačkim simfonijskim orkestrom, održan je 27. siječnja u crkvi svetoga Vlaha.

U srijedu, 29. siječnja, u hotelu More organizirane su radionice „Feste od vina” o sljublivanju autohtonih jela i vina na temu ‘Nepravедно zapostavljene namirnice u novome modernom ruhu sa zlatnim kapljicama iz naše županije’. Novi dubrovački vinski festival Festiwine predstavljen je 31. siječnja u hotelu Royal Importanne, nastavljen sljedećeg dana predstavljanjem proizvoda uljara i maslinara Dubrovačko-neretvanske županije i zatvoren 2. veljače „Festom od vina” u Luži.

Cijela manifestacija imala je humanitarni karakter, a prihod je namijenjen crkvi svetoga Vlaha.

Predstavom "Da ako skapulamo" otvorene kotorske karnevalske fešte

Svečano otvaranje ovogodišnjega kotorskoga zimskog karnevala održano je u subotu 15. veljače u velikoj dvorani kotorskoga Kulturnog centra predstavom teatra "Gašler" pod nazivom "Da ako skapulamo" prema scenariju i u režiji Dolores Bonić Fabian Gashler.

Predstavu su izveli "Bokunići" koji djeluju u sklopu ovog teatra i ona predstavlja slijed prošlogodišnje karnevalske predstave pod nazivom TV Žbatula čiji je cilj da na humoristički način upozori na našu stvarnost.

U predstavi je igralo 15 glumaca, mlađih i odraslih amatera, među kojima je bio i direktor kotorske Turističke organizacije Mirza Krcić, zatim kapo karnevala Jovan Martinović i doajeni maškaranih fešti Tanja Dončić i Ilko Marović.

Namjera ove kazališne grupe je očuvanje karnevalske tradicije, ali i bokeškoga jezika i običaja.

Nakon predstave, koja je do suza nasmijala publiku u prepunoj dvorani Centra za kulturu, počela je ceremonija svečanog otvaranja.

Kraljica karnevala, Iva Mirošević

Kapo kotorskoga karnevala mr. Jovan Martinović dao je znak da počinju maškarane fešte za 2014., a zatim je prošlogodišnja kraljica karnevala Dolores Fabian predala krunu novoj – ovogodišnjoj kraljici Ivi Mirošević.

Ove godine izabrana je i baba korizma Tanja Dončić.

Fešta je nastavljena u MZ Dobrota gdje je održan maskenbal, a za dobru zabavu bili su zaduženi grupa Lungo mare i Teatar 303.

Skala radio

Širi se Jadranska vaterpolo liga

Predstavnici vaterpolskih saveza Hrvatske, Crne Gore i Srbije na sastanku održanom u Beogradu dogovorili su pokretanje regionalne vaterpolo lige koja će krenuti u rujnu ove godine.

Nova monografija Bokeljske mornarice 809

Sredinom siječnja iz tiska je izašla nova monografija „Dvanaest vjekova Bokeljske mornarice 809 – 2009.“. Monografija je kapitalno djelo, tiskano na 284 stranice s mnogobrojnim fotografijama, na kojem je radeno više od dvije godine. U njoj su obuhvaćeni događaji iz povijesti koji su dijelom preuzeti iz prethodne monografije koja je tiskana 1972. godine te događaji u posljednjih dvadeset godina, s tekstovima koji su prvi put objavljeni.

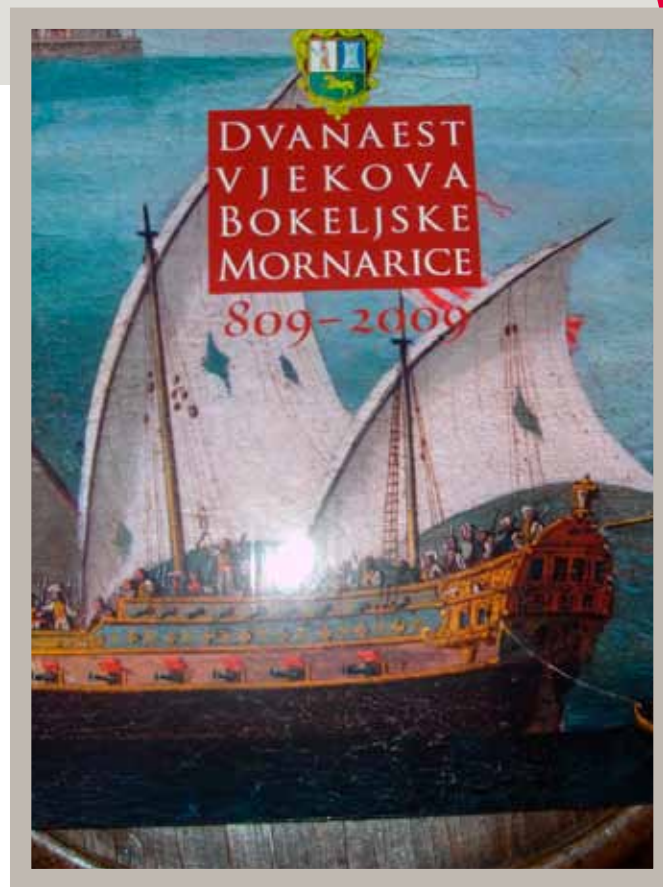
Posebno su obrađena putovanja, izlasci Bokeljske mornarice 809 – Kotor izvan Kotora, što predstavlja poseban kuriozitet kada se zna da je Mornarica 1908. prvi put izašla iz Kotora da bi u Beču sudjelovala u proslavi 60. godišnjice vladavine cara Franje Josipa. Nakon toga tek je 10. rujna 1972. godine u Podgori sudjelovala u proslavi Dana Jugoslavenske ratne mornarice, pomorstva i riječnog brodarstva i tom prilikom primila Orden zasluga za narod sa zlatnim vijencem. Od 2001. do 2013. godine Mornarica je 16 puta bila na gostovanjima u Hrvatskoj, Italiji i Srbiji.

Također, u Monografiji je s posebnom pažnjom obrađena proslava 12 stoljeća postojanja Bokeljske mornarice – 2009. godine, a objavljen je i popis ordena dobivenih za aktivnosti na očuvanju povijesti i tradicije.

Sastanku u Beogradu nazočili su dopredsjednik Hrvatskoga vaterpolskog saveza Perica Bukić, glavni tajnik Srpskoga vaterpolskog saveza Nemanja Marijan, direktor Crnogorskoga saveza Petar Porobić, dopredsjednik Aleksandar Tičić te predsjednik skupštine Đuro Marić. Formirana je i radna skupina (u sastavu Marijan, Bukić i Porobić) koja bi ubrzo trebala krenuti u realizaciju sustava natjecanja.

Riječ je o proširenju regionalne Jadranske lige na najbolje srpske klubove. Za sada je tek sigurno zemljopisno širenje prema istoku, a u ligi bi nastupali kao i do sada hrvatski, crnogorski i jedan slovenski klub te klubovi iz Srbije. Još uvijek nije definiran točan broj klubova, poznato je da će sudjelovati najmanje 12, a najviše 16 klubova. Jadranska vaterpolo liga danas ima 12 sudionika, a kako glavnom sponzoru Triglavu istječe ugovor, ovo je bio potpuno očekivani potez širenja tržišta da bi se i u tom segmentu pronašao adekvatan partner zainteresiran za suradnju. Ostaje samo dogovor u vezi s brojem klubova koji će se natjecati.

Sigurno je, međutim, da će drugu sezonu 2015./16. igrati 10 najbolje plasiranih klubova iz prve sezone te dva kluba iz kvalifikacija. Svake godine organizirat će se turniri Final 8 najboljih klubova sudionika

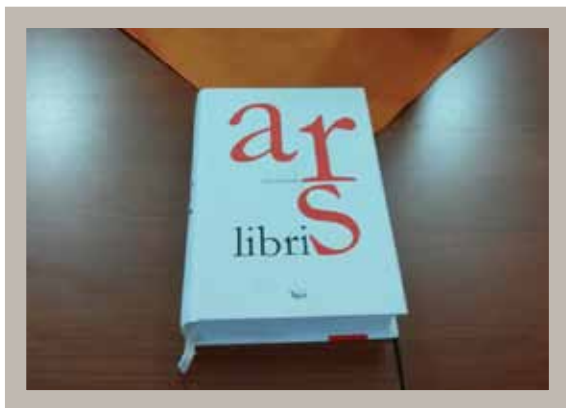

te nove lige u mlađim selekcijama (U-14 i U-16). Liga će imati i svoj Upravni odbor u kojem će biti po tri člana iz Hrvatske i Srbije, dva iz Crne Gore te će, po svemu sudeći, jednog predstavnika imati i sponzor lige. Osnovat će se i novo trgovačko društvo i to s ravnopravnim udjelom svih triju saveza.

Izvor: slobodnadalmacija.hr

U Galeriji solidarnosti promovirana knjiga „Ars libris” autora Slobodana Boba Slovinića

„Ars libris” izbor je autorovih tekstova o stvaralaštvu domaćih i inozemnih umjetnika koje je u posljednjih petnaestak godina pisao za kulturnu rubriku dnevnoga lista „Vijesti”. Autor ne samo da je stručno i s puno truda pratio likovne manifestacije, nego ih je pišući o njima zanatski precizno, s puno finesa, stavljao u puno širi društveni kontekst i time ih oblikovao u zanimljivo literarno štivo. Uz likovne umjetnosti, pratio je i događaje i pojave iz područja arhitekture, urbanizma i povijesti umjetnosti.

Slobodan Slovinić, arhitekt, slikar, profesor, koji je prva slova svladavao baš u Kotoru, gdje su mu roditelji u slavnoj Gimnaziji i Nautici obrazovali generacije, ističe da je njegovo more u njemu, a Dobrota, u kojoj je proveo djetinjstvo, s vremenom je slika i emocija.

Obraćajući se Kotoranima, Slovinić je rekao da je za njega pisanje teksta o umjetnosti apsolutno kreativni čin.

Govornici na promociji

„Naprosto sam veoma zadovoljan dok otkrivam suštinu nastanka nekog umjetničkog djela, a posebno kada tu čudesnu magiju stvaranja pretačem u tekstualni zapis. Nikad ne mistifikujem umjetničke činjenice, već sasvim obrnuto, razjašnjavam ih relativno jednostavnim likovnim vokabularom”, rekao je autor knjige.

Na promociji su, uz autora, govorili književnik i urednik Balša Brković i povjesničarka umjetnosti Marija Mihaliček. Moderatorica je bila Dubravka Jovanović, koja je ovoj večeri dala pjesničku notu.

„Ars Libris je knjiga koja je obogatila bibliografiju likovne crnogorske umjetnosti i istoriju kulture uopšte. Ova Slovinićeva knjiga o umjetnosti dobija uslovno rečeno enciklopedijski karakter. Ona tematizira umjetničku likovnu problematiku: slikarstvo, vajarstvo, grafiku, urbanizam, očuvanje baštine, prati umjetničke manifestacije i predstavlja institucije”, rekla je u svome osvrtu Marija Mihaliček, povjesničarka umjetnosti.

U glazbenome dijelu nastupile su Angela Mijušković na flauti i Ljiljana Dončić na klaviru.

LUŠTICA DEVELOPMENT DOBILA DOZVOLU ZA GRADNJU GOLF TERENA

Ministarstvo održivog razvoja i turizma izdalo je kompaniji Luštica Development građevinsku dozvolu za gradnju golf terena u turističkom naselju (Luštica Bay) u Krtolima pokraj Tivta.

„Ovo je i prva građevinska dozvola za golf teren u Crnoj Gori koja je uslijedila nakon što su regulisani imovinsko-pravni odnosi zemljišta na kome će se golf teren izgraditi. U Luštica Bay završeni su svi pripremni radovi i očišćene površine za svih 18

Dender novi predsjednik Zajednice Talijana Crne Gore

Na desetoj Skupštini Zajednice Talijana Crne Gore, održanoj u subotu 8. veljače u kotorskoj palači „Bizanti“, za novog predsjednika izabran je Aleksandar Saša Dender. Skupština je počela minutom šutnje kojom je odano priznanje nedavno preminuloj prof. dr. Mariji Milji Radulović, koja je kao predsjednica i dopredsjednica Zajednice pružila izniman doprinos njezinu radu i očuvanju naslijeđa talijanske manjine u Crnoj Gori.

Burnim pljeskom pozdravljen je dosadašnji predsjednik Zajednice Talijana Pavo Peruđini, koji je podnio financijski izvještaj i osvrnuo se na mnogobrojne projekte koje je Zajednica Talijana u Crnoj Gori realizirala pod njegovim vodstvom, među kojima su besplatni tečajevi talijanskoga jezika, restauriranje venecijanskih lavova, tečaj izrade venecijanskih perli, obuka turističkih vodiča na talijanskom jeziku, restauriranje sakralnih objekata katedrale svetoga Tripuna, održavanje grobnica talijanskih obitelji u Kotoru, razmjena studenata, izgradnja lif-

Novi predsjednik, Aleksandar Saša Dender

ta u Domu zdravlja u Tivtu, radionica Mladi u EU, gostovanje Gradske muzike Kotor u Italiji, humanitarne akcije i donacije Općoj bolnici Kotor.

„U martu je planiran početak radova na projektu ‘Restauracija venecijanskih lavova u Kotoru’, koji je pomogla Regija Veneto”, rekao je Peruđini i najavio za 2014. godinu realiziranje projekta s asocijacijom – Venecijanci, projekt „Enogastronomija Venecije”, a u sklopu projekta „Food as EU passepartout”, kao i projekte „Zlatarski zanat”, „Izrada starih kostima”, „Izrada burano čipke”, „Izgradnja lifta u Domu zdravlja Tivat”, „Restauracija predmeta od murano stakla”, „Sajt grada Kotora”, „Restauracija sjevernih i južnih gradskih vrata”.

Na jubilarnoj desetoj Skupštini Zajednice Talijana Crne Gore bili su prisutni predsjednik i generalni direktor Narodnog sveučilišta Trst Silvio del Belo i Alesandro Rosit, predstavnik regije Friulijska-Venecija, Đulija, Čezare Konstantini i mnogobrojni predstavnici javnog i političkog života Kotora.

Radio Dux

rupa budućeg igrališta za golf, a dalje pripreme se nastavljaju”, priopćila je tim povodom Ivana Uljarević, PR Luštica Development.

Golf teren će biti izgrađen na površini od 86 hektara i spada u kategoriju terena za održavanje turnira u golfu. U sklopu terena planiran je i golf klub. Projektiranje ovog igrališta povjereno je svjetski poznatoj kompaniji „Gary Player Design” iz SAD-a, koja je do sada izgradila više od 325 golf terena u 35 zemalja diljem svijeta.

Na lokaciji budućega golf terena na Lušticu tijekom ljetne sezone postoji i vježbalište za golf, a uz to se na ovome terenu održavaju i druge kulturne i sportske aktivnosti.

Luštica Development do sada je uložila više od 35 milijuna eura u projekt Luštica Bay. Od toga je 18 milijuna uloženo u gradnju prvih deset stambenih objekata sa 72 stana na kojima su završeni grubi građevinski radovi, te prve od dviju marina u zaljevu Trašte čija je izgradnja tek u početnoj fazi.

„Prva faza projekta Luštica Bay uključuje marinu čija će gradnja trajati dvije do tri godine, a kompleks će obuhvatati preko 200 stambenih jedinica (apartmani, kuće i vile), butik hotel, dio šetališta s restoranima i kafićima, golf teren i golf klub. Kada bude kompletno završen, kompleks Luštica Bay će se prostirati na 690 hektara”, rekla je Uljarević.

Siniša Luković (Radio Dux)

Slobodan Bobo Slovinić darovao knjigu Hrvatskoj knjižnici

Nakon promocije knjige „Ars libris” u kotorskoj Galeriji solidarnosti autor Slobodan Bobo Slovinić darovao je predsjedniku Hrvatskoga nacionalnog vijeća, Zvonimiru Dekoviću, potpisani primjerak knjige s posvetom Hrvatskoj knjižnici „Ljudevit Gaj” u Donjoj Lastvi, čime je fond ove knjižnice obogaćen za još jedno iznimno vrijedno izdanje.

Bokeljska mornarica darovala knjige Hrvatskoj knjižnici

Prilikom posjeta Bokeljskoj mornarici 809 u Kotoru viceadmiral Ilija Radović i poručnik Saša Milošević, potpredsjednik UOBM-a, darovali su predsjedniku HNV-a, Zvonimiru Dekoviću, knjige za Hrvatsku knjižnicu „Ljudevit Gaj” u Donjoj Lastvi. Donacija obuhvaća sljedeća vrijedna izdanja: Statut Bratovštine svetog Nikole mornara u Kotoru, Katedrala svetog Tripuna u Kotoru, Dvanaest vjekova Bokeljske mornarice - zbornik radova te Dvanaest vjekova Bokeljske mornarice 809 - 2009.

*Viceadmiral Ilija Radović i predsjednik
HNV-a Zvonimir Deković*

Poručnik Milošević s predsjednikom Dekovićem

Folklorni ansambl HNV-a

Gostujući u emisiji "Tragom Hrvata Boke i događaja" na Radio Duxu dopredsjednica HNV-a i koordinatori- ca Odbora za kulturu i prosvjetu Ljerka Sindik izrazila je zadovoljstvo prvim odazivom zainteresiranih da postanu članovi novoosnovanoga Folklornog ansambla HNV-a, čiji je cilj prikupljati i istraživati folklornu baštinu te umjet- nički obrađivati i scenski prikazivati hrvatsku glazbenu i folklornu tradiciju ne samo bokeljskoga kraja, nego i Hr- vata iz zemalja u okruženju.

"Projekt je u cjelini financirao Fond za očuvanje i ostva- rivanje manjinskih prava u iznosu od 12.500 eura. Od tih sredstava kupit ćemo nošnju, platiti koreografa, zakup prostora, a krajnji cilj nam je da mlade naučimo plesa- ti Bokeljsko, Dobrotsko i Škaljarsko kolo, postavimo La- stovsku svadbu, očuvamo našu kulturnu baštinu te u perspektivi nastavimo raditi kao Škola hrvatskih plesova. Planiramo nastupiti već u svibnju na smotri folkloru u Metkoviću", rekla je Ljerka Sindik.

Hrvatsko nacionalno vijeće kupilo je i lijericu, starinski gu- dački instrument, koji će biti glazbena pratnja. Mladi Šime

Nikolić pokazao je interes da nauči svirati taj instrument, a pomoći će mu u tome instrukcijama i svojim znanjem Ljubo- mir Gržetić iz Kotora i Đorđe Begu iz Dubrovnika.

Svi zainteresirani plesači-pjevači, mladi od 10 do 30 go- dina, s plesnim iskustvom ili bez njega, mogu se prijaviti osobno u ured HNV-a radnim danom od 8 do 14 sati ili e-mailom na adresu: ljerka_sindik@yahoo.com, te na mobitel: 069 604 074 ili telefon: 032 662 068.

Simfonija različitosti

Simfonija kultura" naziv je koncerta koji je sarajevski interreligijski zbor „Pontanima" održao 1. veljače u Centru za kulturu Tivat - Dom „Gracija Petković".

„Prvi put smo u Crnoj Gori, išli smo gdje je bila jaka bol i tuga, podjela. U Crnoj Gori nikada nismo bili jer mržnja i bol nikada na ovim prostorima nisu bili tako jaki. Vjeru- jem da vam je ova večer inspirativna s 'Pontanimom' koja je dala inspirativnost i kulturu u društvenoj promjeni i liječenju. Naša misija podsjeća da su mržnja, zlo i podjele samo destruktivni i ne mogu trajati. Naši članovi vjeruju da će simfonija religija i različitosti uspjeti pred ovakvim duhovnostima i ljudima kao što ste vi", rekao je fra Ivo Marković, voditelj i osnivač „Pontanime" pozdravljajući goste na koncertu.

Koncert „Simfonija kultura" otvorila je pomoćnica mini- stra ljudskih i manjinskih prava u Vladi CG Blanka Rado- šević Marović, koja je rekla:

„Naša vjerska uvjerenja uveliko određuju naše poglede na svijet na život, u konačnici određuju našu tradiciju prema prošlosti i svojim korijenima. Duhovna glazba kao jedan od prvih religijskih oblika izražavanja prošla je veli-

ki put od običnih napjeva do složenih glazbenih ostvare- nja, takvu glazbu pružit će nam 'Pontanima' te im zahva- ljujem na užitku u glazbi katoličke, jevrejske, pravoslavne i islamske paradigme."

Zbor je izveo 16 skladbi pod dirigentskom palicom Josi- pa Katavića. Mnogobrojna publika uživala je u bogatstvu glasova i izvedbi duhovnih skladbi i simfonija iz kultura naroda s prostora Balkana.

„Pontanima” (latinski „most dušom”) je interreligijski zbor nastao nakon rata u Sarajevu 1996. godine. „Misija je kroz duhovnost i umjetnost raditi na pomirenju i na neki način liječiti ljude. U Pontamini pjevaju ljudi iz svih kulturnih i vjerskih zajednica BiH i zapravo živimo ideju pontamine i jasno nam je da ona može funkcionirati, što smo i dokazali”, rekao je fra Ivo Marković.

Održali su preko 400 koncerata diljem regije, Europe, SAD-a i Kine. Dobitnici su mnogobrojnih nagrada, od Rima 2007. na velikom europskom natjecanju do 2008. na svjetskoj Olimpijadi zborova gdje su osvojili srebrno odličje.

Za mirovno djelovanje u Washingtonu DC 2004. dobili su nagradu, kao i 6-travanjsku nagradu grada Sarajeva, najveće priznanje grada.

Na koncertu su bili prisutni veleposlanica Republike Hrvatske u CG Iva-na Sutilić Perić, konzul RH u Kotoru Hrvoje Vuković, ministrica u Vladi CG Marija Vučinović, pomoćnica ministra za ljudska i manjinska prava Blanka Radošević Marović, savjetnica dopredsjednika Skupštine CG Saliha Kuč, zastupnici u Skupštini CG Ljerka Dragičević i Genci Nimanbegu, gradonačelnik Ulcinja Nazif Cungu,

Pontanima

kotorski biskup mons. Ilija Janjić sa svećenstvom, tivatski paroh Petar Petrović, izaslanik reisa islamske zajednice u CG Ismail Dacić, direktor Fonda za ostvarivanje manjinskih prava Safet Kurtagić, predsjednik HNV-a Zvonimir Deković i drugi.

Program je vodio glumac CNP-a Danilo Čelebić.

Zbor „Pontanima” nastupio je u bazilici - katedrali svetoga Tripuna 2. veljače na Svijećnicu, dan uoči Tripundana, a svetu misu služio je kotorski biskup Ilija Janjić.

Koncert je organiziralo Hrvatsko nacionalno vijeće CG, a suorganizatori su Općina Tivat, Hrvatska građanska inicijativa i Centar za kulturu Tivat.

Radio Dux

Sastanak ministrice Vučinović s veleposlanicom RH Perić – Nato donosi benefite

Ministrica bez portfelja u Vladi Crne Gore, Marija Vučinović, sastala se 5. veljače s veleposlanicom Republike Hrvatske u Crnoj Gori, Ivanom Sutlić Perić. Na sastanku su razgovarale o mogućnostima korištenja iskustava Hrvatske prilikom procesa njezina pristupanja NATO-u.

Ministrica Vučinović izvijestila je veleposlanicu Perić o tijeku kampanje kojoj će biti cilj povećanje potpore građana članstvu Crne Gore u NATO-u te naglasila da će biti uloženi maksimalni naponi kako bi Crna Gora što prije dobila poziv za članstvo.

Veleposlanica Perić pozdravila je aktivnosti koje Crna Gora provodi u cilju približavanja NATO-vim standardima i usklađivanju sa zakonodavstvom EU-a, istaknuvši kako bi ulazak Crne Gore u NATO savez predstavljao prvi korak ka punopravnom članstvu u EU-u. Također je navela rezultate istraživanja koji pokazuju da je danas, pet godina nakon što je Hrvatska postala članicom NATO-a, tri četvrtine građana vrlo zadovoljno činjenicom da je Hrvatska član NATO saveza, koji im jamči sigurnost.

Ministrica Vučinović pozvala je veleposlanicu da sudjeluje u aktivnostima koje će sljedećih mjeseci biti provođene u sklopu kampanje integracije Crne Gore u NATO savez, što je ona sa zadovoljstvom prihvatila i ponudila pomoć hrvatskih stručnjaka koji su u Hrvatskoj vodili proces integracija.

Sugovornice su se složile da je potrebno građanima približiti sve benefite koje članstvo u NATO savezu donosi, s posebnim osvrtom na činjenicu da punopravnim članstvom Crna Gora ne gubi dio svog suvereniteta te da se u Savezu sve odluke donose konsenzusom.

Veleposlanica Perić na kraju je istaknula da će ulazak Crne Gore u NATO imati utjecaja na unapređenje regionalne sigurnosti, što će se posebno odraziti na razvoj turizma u regiji kao osnove za ekonomski napredak.

Ministrica Vučinović razgovarala s novoizabranim veleposlanikom Rumunjske

Ministrica Marija Vučinović

Ministrica bez portfelja Marija Vučinović sastala se 30. siječnja s novoizabranim veleposlanikom Rumunjske Ferdinandom Nađem.

Veleposlanik Nađ naveo je u svome predstavljanju da će osnovni zadaci tijekom njegova mandata biti potpora Crnoj Gori na putu europskih i euroatlantskih integracija, kao i osnaživanje ekonomske suradnje između Crne Gore i Rumunjske. Istaknuo je želju i spremnost da se u sljedećem razdoblju maksimalno posveti poboljšanju suradnje Crne Gore i Rumunjske.

Ministrica Vučinović izvijestila je veleposlanika Nađa o aktivnostima i inicijativama hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori, s posebnim osvrtom na njihovo sudjelovanje na političkoj sceni i doprinos aktualnim pitanjima europskih i euroatlantskih integracija. Ona je također ve-

leposlaniku Nađu predstavila buduće aktivnosti koje će biti provođene u kampanji kojoj je cilj povećanje potpore građana integraciji Crne Gore u NATO savez te je istaknula potrebu prezentiranja široj javnosti svih pogodnosti koje će naša država dobiti ulaskom u alijansu.

Veleposlanik Nađ izrazio je zadovoljstvo načinom na koji je u Crnoj Gori riješen status nacionalnih manjina i istaknuo da Crna Gora, slično kao i Rumunjska, može poslužiti kao primjer u regiji za funkcioniranje multikulturalne i multinacionalne zajednice, koja manjinama omogućava da participiranjem u izvršnoj vlasti utječu na aktualne politike te tako daju svoj doprinos u očuvanju identiteta i specifičnosti.

Obje strane izrazile su spremnost da se suradnja između Crne Gore i Rumunjske intenzivira na svim poljima, s posebnim akcentom na ekspertska pomoć Rumunjske u područjima koja su od iznimnog značaja u daljnjem tijeku pregovora s Europskom unijom.

(www.gov.me)

OCEANIA & NEPTUNIA

Neptunia

NEPTUNIA i OCEANIA su početkom rata prevozili talijanske trupe do sjevernoafričkih ratišta, uglavnom prema Libiji sve do 18. rujna 1941. kada ih je istog dana u kratkom vremenskom razdoblju potopila britanska podmornica HMS UPHOLDER pod zapovjedništvom kapetana Davida Wiklyna.

Oceania

**Piše:
Neven Jerković**

Poznata lošinjsko-tršćanska broderska obitelj Cosulich naručila je početkom tridesetih godina prošlog stoljeća u svome brodogradilištu Cantieri Navale di Monfalcone (Tržič) izgradnju dva identična putnička transatlantika za plovidbe iz Trsta prema ušću rijeke River Plate, odnosno lukama u Brazilu, Urugvaju i Argentini. Bili su to brodovi od po 19500 GT, dugi 180 metara za prihvat 1532 putnika u jedinstvenom razredu. O njima je brigu vodilo 250 članova posade. FIAT diesel glavni pogonski strojevi ukupne snage 4880 KS su im omogućavali plovidbu brzinom od 19 čvorova.

Prva je sa navozu 5. listopada 1932. prema Južnoj Americi otplovila NEPTUNIA a potom 8. rujna 1933. i OCEA-

NIA, koja je ranije, odmah nakon isporuke, tijekom srpnja i kolovoza poduzela nekoliko promotivnih kružnih putovanja. Kako očito ova linija nije polučila očekivane rezultate, oba su broda 1935. prebačena na održavanje redovne pruge prema dalekoistočnim lukama Bombay i Shanghai. Već od 1937. odlukom Musolinijeve vlade prelaze u sastav državnog broдача Italia Line, da bi konačno 1940. bili rekvirirani i uvršteni u transportni sustav talijanske ratne mornarice. Ipak, svih su tih predratnih godina povremeno poduzimali i turistička kružna putovanja u kojima su često dolazili i u Boku kotorsku.

NEPTUNIA i OCEANIA su početkom rata prevozili talijanske trupe do sjevernoafričkih ratišta, uglavnom prema

Libiji sve do 18. rujna 1941. kada ih je istog dana u kratkom vremenskom razdoblju potopila britanska podmornica HMS UPHOLDER pod zapovjedništvom kapetana Davida Wiklyna.

Konvoj brodova kojeg su sačinjavali transportni brodovi NEPTUNIA, OCEANIA i VULCANIA te razarači DA RECCO, DA NOLI, PESSAGNO, USODIMARE i GIOBERTI krenuo je dan ranije iz luke Taranto sa preko 10.000 ukrcanih vojnika, 1.000 članova posade i pratećom ratnom tehnikom prema obalama Libije. Na nekih 60 milja sjeveroistočno od Tripolija sačekali su ih britanski razarači UPRIGHT, UNBEATEN i URSULA te nešto isturenija podmornica UPHOLDER. Talijanski konvoj je naišao na HMS UPHOLDER

Neptunia

koji je prvo sa dva torpeda potopio NEPTUNIJU a potom sa nekoliko torpeda ošteti i OCEANIJU. Prateći talijanski

razarači su preuzeli u tegalj oštećeni brod ali ga je nešto kasnije ista podmornica sa dva precizno ispaljena torpe-

da konačno uputila na morsko dno. VULCANIA se je u ovome metežu pravim čudom izvukla neoštećena. Računa se da je u

Oceania

ovoj pomorskoj tragediji stradalo oko 5.000 talijanskih vojnika iako su službeni izvori za domaće potrebe navodili gubitak samo 384 ljudska života.

HMS UPHOLDER, stalno stacionirana na Malti, smatra se najuspješnijom britanskom podmornicom Drugog svjetskog rata (prisjetimo se da je nešto ranije potopila i liner

CONTE ROSSO sa 1209 žrtava), ali je doživjela jednaku sudbinu svojih brojnih žrtava jer ju je u travnju 1942. potopila talijanska torpiljerka PEGASO, i sama sudionica bitke kod Tripolija.

Tako su na morskome dnu na domaku afričkih obala skončali svoje plovidbe putnički krstaši OCEANIA i NEP-

TUNIA, u Kotoru dva dobro nam znana putnička broda. Njihov zajednički tužni završetak obvezuje nas na trajno sjećanje na doista elegantne i lijepe brodove, koji su nažalost prerano i uz brojne žrtve nepovratno otplovili u plavu grobnicu.

Informacije i detaljni
prospekti kod:

» **COSULICH LINE** «

Glavno zastupstvo Zagreb

TRG KRALJA TOMISLAVA 13

Telefon 2428

PRAZNICI NA MORU

Ljetna kružna putovanja prekooceanskim
motornim brodom »OCEANIA« (20.000 tona)

I. PUTOVANJE

(8.—23. jula)

Trst — Venezia — Bari — Taormina — Messina — Palermo — Girgenti — Malta — Tripolis — Atena — Krf — Kotor — Dubrovnik — Abbazia — Portorose — Trst.

Cijene od Lit 1.000.—

II. PUTOVANJE

(31. jula — 12. augusta)

Trst — Venezia — Bari — Atena — Istanbul — Bospor — Rod — Kotor — Dubrovnik — Ancona — Brioni — Venezia — Portorose — Trst.

Cijene od Lit 760.—

III. PUTOVANJE

(13.—19. augusta)

Trst — Venezia — Riccione — Bari — Kotor — Lastovo — Lošinj Mali — Zadar — Abbazia — Pola — Portorose — Trst.

Cijene od Lit 380.—

IV. PUTOVANJE

21. augusta — 5. septembra)

Trst — Venezia — Drač — Atena — Solun — Istanbul — Bospor — Smirna — Rod — Catacolo — Krf — Kotor — Dubrovnik — Venezia — Portorose — Trst.

Cijene od Lit 1.000.—

Jedan razred na brodu. U cijeni uključen put i potpuna opskrba. Cijene izleta po kopnu u detaljnim prospektima. Uplativo sve u dinarima!

Cosulich je 1933. organizirao četiri kružna putovanja brodom OCEANIA:

8. - 23. srpnja: Trst — Venecija — Bari — Taormina — Messina — Palermo — Girgenti — Malta — Tripolis — Atena — Krf — Kotor — Dubrovnik — Opatija — Portorož — Trst (cijena od 1.000 lira)

31. srpnja - 12. kolovoza: Trst — Venecija — Bari — Atena — Istanbul — Bospor — Rodos — Kotor — Dubrovnik — Ancona — Brijuni — Venecija — Portorož — Trst (cijena od 760 lira)

13. - 19. kolovoza: Trst — Venecija — Riccione — Bari — Kotor — Lastovo — Mali Lošinj — Zadar — Opatija — Pula — Portorož — Trst (cijena od 380 lira)

21. kolovoza - 5. rujna: Trst — Venecija — Drač — Atena — Solun — Istanbul — Bospor — Smirna — Rodos — Katakolon — Krf — Kotor — Dubrovnik — Venecija — Portorož — Trst (cijena od 1.000 lira)

Imenima, Buri, Jugu i Maestralu

Piše:
Neven Staničić

Baš kao i beštijama, deboto su ljudi bili ti koji su dali **imena** i vjetrovima. Prema onome što se da pročitati, na ove naše strane, prvi su se s' tim počeli igrati Grci, krojeći ih po svojoj mjeri i shvatanju, iako među vjerujućima i danas drže da su to uradili bogovi, oli bog, koji su opet ljude načinili po sopstvenom liku. Tako ili obrnuto, tek ostalo je da imena znače (*nomen est omen*) i kao takva ih držimo. Značenje **imena** je opšte, jedinstveno i njegovim pomenom svi su upućeni na što, koga i zašto se odnosi. Vuk za vuka, makar je i čovjek, Bura za buru, pa da je i u čaši vode.

Za sjeverne vjetrove tako nas je dopalo da ih zovemo ženskim imenima. Upravo Burom i Tramontanom. Ko je kome tun odredio čud i karakter, žensko - **bura** vjetru, ili vjetar njoj, ostaje za priču, tek „burna“, ljubav baš kao i svađa, i

sve **burno** uopšte, znači isto što i intezivni nalet („refuo“) sjeveroistočnog vjetra, bure dakle, koja odjednom zna zaplahnut orkanskom jačinom. Malo ih je koji znaju prepoznati nailazak te siline, „vidjeti“ karakteristične „kape“ oblaka na brdima, oli dokučiti kratkotrajnu pojavu levanta, poslije južine. Tek kad puhne svi su pametni. Ograničenog je trajanja (jednog do tri dana, u ne-par može i do devet), a nakon nje zna nastupiti prelijepa **bonaca**. Opet zaslužen ženskog imena, za stanje prirode, duha i tijela, kojim samo žene poslije „bure“ znaju sijati. „Suha bura“ suši robu, čisti atmosferu, ali i skrivene gradske čoškove, izbacujući na vidjelo njihove tajne (ako je smet, onda je smet), čakulajući s' ulicama... dok „škura bura“, obično nakon jakog juga zna donijeti i pokoju pahulju snijega. Preko mora, „brije“ na široko, čine-

ći da se „dimi“. Nije mu lako. Dalje od obale snaga joj slabi, a valovi rastu.

Bura se čini jednom i jedinstvenom, a zapravo ih ima više. Mi ih u Boku imamo najmanje tri: „Nema zime zimunice, od **risanske ledenice, kotorske tripunice i bokeške marčanice...**“ pjevao je neko iz naroda. Odužio joj se i šjor Tripo Tomas, komponujući „Bokešku noć“, čije čitave muzičke fraze, upravo jesu bura među ulicama drevnog grada. Manifestacije bure su i inače teatralne. Huk i hladnoća doživljavaju se intezivnijim nego što jesu.

I kada najjače puše, zna učinjet pauzu. Oko podna, kad „objeduje“, i oko četiri popodne „kad pije kafu“. Neki put se učini, da se više neće vraćat', pa stalno i iznova iznenađuje. Najjača je u deset, ujutro i uveče. Obožavaju je i mrze u isto vrijeme. Nije diskretna, poslije ljubljenja na buri pucaju usnice.

Pomenuta **tramontana** joj djeluje kao dalja rodica, za koju nismo sigurni, zbore li. Sa čistoga je sjevera, ali manje žestoka i intezivna od bure. Dalje od obale puše jače, traje dulje i stvara razvijene valove. Važnija je pomorcima, nego primorcima. Pri kopnu ostaje samo dan i nije ni izbliza temperamentna kao rodica.

Burin u cijelu priču unosi zabunu. Posebno kod neupućenih. Mladić je dio ljetnje pri-

če, pod ruku je s' maestralom i jedino zajedničko s' burom mu je da puše s' kopna. Za pretpostavit je da ga u fame-lji preziru, jer je u suštini povjetarac kojeg tolerišu, ili mu se „atrokeli“ raduju (zavisi od ukusa) i

gologuzi noćni kupaći.

Ako će mo po rodu, **Jugo** bi došlo kao zlo dijete. Ono je zapravo džin jedan veliki, ali daleko od pameti i razuma, pa su još stari dubrovčani u Statut zapisali, da se nije za sastančiti i odluke donosit za južnoga vremena. Može potrajat od tri dana do tri setemane, pa opet iz početka, kao da se ništa nije dogodilo. A zapravo su svo vrijeme čuda i pokore, kiša i vlažina, sivo i crnina i debeli teški valovi, koji se stalno kao nadmeću, takmiče, dao će ih znat, ko će više a ko dalje morem dobačit. Kad zajuži lomi kišobrane, prevće ih, čupa grane, spaja žice, ne zna stat ni počinut, nego sve jednodušice puše, valja i razvalja, nesvjesan snage i dosade koju proizvodi. Ima doduše i „suhoga juga“ iz vedroga neba, ali je ono više poput pauze, do onoga „tamnoga“ onoga što opija i budi melanholiju i druge tužne rabote po duši i tijelu čovjekovom. Zapravo sa te južne strane dolazi čitava jedna bratija morskih snagatora: **široko, oštrijao, lebić, garbin...** jedan luđi od drugoga, a željni dokazivanja i igre date im prirodom.

Nije za vjerovat, ali ima nas koji i to vole. Zboru lijepo je za spat ispred televizora. Toplo, ispo dekice, ne mora se ni grijat. Tako kad primijetite more kako pjeni mrtvim valovima, bez vjetra, kad tlak počne padat, nebom krenu cirusi, i implimaje, evo Vam ga. Ljubavi jedine.

Da. **Maestral** je u cijeloj priči jedan gospodin, koji kako mu to i priliči ima svoj sezonski i dnevni raspored sa početkom: svakog radnog dana u 8 do 9, ujutro, vrhuncem između 14 i 15, te završetkom radnog vremena nešto iza 18 sati. Pusti zapad. Na njega se u stabilnim ljetnjim danima apsolutno možete osloniti, a svaki izostanak, zapravo je upozorenje i znak promjene vremena. Ako dakle ujutro, po tišini, ima mrtvih valova jugoistočnog smjera, a popodne izostane maestral uz blagu plimu, slijedi južina, a ako pak sa lošijeg vremena, puhne mestral, makar vlo kratko, pinkicu, možete se obradovat' poboljšanju. Želimo vam ugodno i prijatno provedeneo vrijeme u našem Zalivu. Uхватite se kormila i uživajte.

P. S.

Upozorenje za početnike: Tramontana, zategnite jedra. Bura, bačite sidro. Levanat, pripremite se za promjenu. Najbolje se sklonit. Jugo, čvrsto se vežite.

Pršuti i košeti

Piše:
Mašo – Miško Čekić

Za sušenja mesa kaže se da je najstariji metod konzerviranja hrane, a neki tvrde da je ovaj postupak star koliko i sam čovjek. U svakom slučaju, mnogi narodi, na svim kontinentima, opstali su zahvaljujući sušenju mesa, a u djelima grčkih i rimskih pjesnika i filozofa sačuvani su i recepti pripreme mesa za sušenje i izradu kobasica 500 godina prije nove ere.

Crteži sa temom lova, stari oko 3.500 godina, sačuvani

su i kod nas u Lipcima. Istina, nema naznaka o pripremi lovine, ali to ne znači da naši daleki preci nijesu sušili meso na dimu i tako dugoročnije obezbijevali hranu.

Kako god bilo, sušenje mesa, posebno svinjskog, ovčijeg i kozjeg, duboko je ukorjenjeno u našoj tradiciji, a stari načini pripreme (so, dim i vjetar) zadržani su do danas. Po svoj prilici postupak je preuzet od Rimljana koji su, dolaskom u naše krajeve, već imali razvijenu tehnologiju sušenja mesa.

Način rezanje određenih komada mesa, soljenje i stavljanje mesa pod pijež, a potom u sušare, osnovni su dijelovi tehnologije sušenja mesa i isti su u primorju i selima u zaleđu Boke kotorske.

Ima nešto u nama što nas tjera da budemo „svoji“ i drugačiji od drugih, pa zato u svakom selu, gotovo u svakom domaćinstvu, ima „tajni“ u pripremi suhog mesa, kobasica, brašnjevica ili bijelih kobasica, krvavica i longe.

So je isključivo morska, krupna, a sve ostalo zavisi od „vlastite“ recepture: papar, voda u kojoj se kišao česan, suhice, suhe smokve, kanela, petrusin, ruzmarin i cukar sastojci su u izradi kobasica i krvavica. U nekim mjestima

svi se ovi začini upotrebljavaju, u drugim se na njih gleda sa podozrenjem, sumnjičavo vrti glavom i nikada se ne upotrebljavaju!

U znaku uzrečice: Bože ubrani!

Drvo za sušenje uglavnom je bukovo, ali i grabovo. Koja grančica mirišljave trave na vatru – u jednoj sušari može, u obližnjem selu – nikako!

Samo je bura, uz so, u postupku sušenja, svima zajednička. Bez nje nema dobrog suhog mesa!

A vrijeme sušenja?

- Ovi ti je pravi pršut, evo mu dvije godine!

- Mi ijemo pršut navrh godine, jer je ondar dobar!

Pa ti sad odredi vrijeme sušenja!

Kako god računao, godina treba!

Koliko soli i koliko da meso treba u njoj da odstoji, koliko je vremena pod piježom, kako ga prati u postupku odsoljavanja, kako ukloniti višak vode – i još dosta malih i velikih tajni ima svaki domaćin.

Baš zbog tih malih tajni su glasoviti luštički, grbaljski, krivošijski, orjenski i njeguški pršuti. I to nije sve jer svako selo ima „svoj“ način pripreme i sušenja mesa, posebno pršuta.

Njeguški pršut, svi se slažu, car je među pršutima!

U njegovom nastanku nema tajni – sve se zna!

Jedina tajna se krije u ruži vjetrova.

Sudar primorske i planinske klime, jedinstvena ruža vjetrova na prostoru Njeguša, daje neponovljivu aromu, ukus i miris pršutu. Uzima mu višak soli, dima i vlage.

U stalnoj igri planinskog i morskog zraka, upleten je miris ljekovitih trava kojima je Lovćen bogat. A s mora, prištiže miris soli i algi.

U tom mirisnom vrtlogu sazrijeva pršuti, slanina, panceta, kobasice, brašnjevica i kaštradina.

Kaštradina iliti suho ovčije ili kozje meso posebna je priča. Stizala je ona na najpoznatije pijace Mediterana još u 12. vijeku, a kasnije su je Prčanjani, zbog jedinstvenog kvaliteta, na osnovu dozvole Senata Mletačke Republike, izvozili bez carine!

Tako je 1735. godine izvezeno milion libara mesa, što je skoro 500 hiljada kilograma! Izvozi se kaštradina, pršuti i usoljeno freško meso.

A doma?

S pršutom se čuvalo gostoprимство, dočekivali i ispraćali gosti i svatovi, darivali kumovi i doktori jer „pršut će sinko, otvoriti i zaključana vrata“, zborio je dede Jozo.

„Neka ti pršut, ne fali ništa ni košetu kaštradine. Ako dura do pamidore, iskidaj ga na tanke fete, dodaj bokun sira, evo ti fešte! I car bi ti zafalio na tu pjatancu“, dodaje baba.

„Pukla bi da koju ne dodaš, ma upamti: nema objeda će svinjska noga ne ugazi“, odgovara joj dede.

U svakom slučaju, suho meso, gotovo koliko i freško, dio je domaće kuhine. Gotovo je nezamislivo da se za predjelo, posebno svečano, ne iznese pršut. Ako držite do tradicije biće tu, uz pršut, košet kaštradine i koja kuhana kobasica, šaka maslina i škalonja. Teško bi bilo nabrojati jela naše kuhine pripremljena sa svinjskim, ovčijim i kozjim suhim mesom, povrćem, žitaricama, mahunarkama ili tjesteninom. Tu su i delicije sa gradela ili „špice“ – znana gurmanska jela uz koja se ne broje čaše vina. Uz put, ko ne voli popriganu pancetu sa jajima ili tanko izrezanu slaninu uz domaću kapulu?

A mirišljavu supu od čuklja ili raštan sa čukljom. Ili naprosto, kuhani čukalj i krtolu u guke!

Koliko bi se toga moglo reći o suhom mesu. I rekao bih sigurno, ali mi izabrani doktor ne da: holesterol mi je uvećan. Dobar holesterol je manji od normalnih vrijednosti, a loš je uvećan! I to ne valja pa morate paziti na ishranu – kategoričan je doktor.

Ako ne smijem pancetu i slaninu, možda mogu jesti žmire?

Moram pitati doktora što prije, dok ih ima.

DOMAĆE KOBASICE U VINU

Prosušene domaće kobasice dobro oprati u mlakoj vodi i staviti u teću. Naliti bijelo vino da ogreznu, i kad proključa, kuhati tridesetak minuta na laganoj vatri. Poslužiti toplo.

Napomena: po želji možete koristiti i crno vino, mada mi se čini da su bolje kuhane

u bijelom vinu. U svakom slučaju, crno vino može uz kobasice iz bijelog vina!

PAŠTA FAŽOLA

Potrebno je:

25 dkg pancete
1/2 kg fažole „koka“
15 dkg kratkih šupjota
1 čipula
2 – 3 špice česna

crveni papar
korjen petrusina
maslinovo ulje
so, papar

Priprema:

Fažolu dobro oprati, pa popotopiti u hladnoj vodi tokom noći. Sutradan, tu vodu baciti, naliti novu, pa u lonac dodati na kocke narezanu pancetu, isjeckani luk, česan, petrusin i posoliti. Kuhati dok fažola ne omekša. Tada dodajte šupjote i nastavite kuhanje. Pet minuta pred kraj kuhanja dodajte crveni i crni papar. Sklonite sa vatre i ostavite poklopljeno 10 minuta, pa poslužite.

Napomena: dvije ožice dobrog pešta zamjenjuje pancetu, česan i petrusin!

SLANI GRAH I SUHO MESO

Potrebno je:

40 dkg slanog graha
60 dkg suhog mesa (svinjetina, kaštradina)
1 čipula
3 špice česna
2 krtole
3 ožice ulja
petrusin
so, papar

Slani grah pokišati u mla-koj vodi i ostaviti 24 sata da naraste i omekša. Suho meso ostaviti u vodi preko noći.

Čipulu isjeckati pa je popri-gati na ulju. Dodati ocijeđeni slani grah, naliti studenom vodom i kuhati pola sata, pa dodati na kocke izrezanu kr-tolu, isjeckani česan i poso-liti. Kuhati dok slani grah ne omekša.

Suho meso dobro oprati u toploj vodi pa ga posebno sku-hati. Kuhano meso izrezati na manje komade pa ih, pred kraj kuhanja, dodati slanom gra-hu. Pustiti da provri i posuti isjeckanim petrusinom i pa-prom, pa poslužiti.

ŠUFIGANI KRAUT

Potrebno je:

- 1/2 kg krauta
- 4 ožice ulja ili ožica masti
- 1 čipula
- 3 špice česna
- 1 kućarin kima
- 2 pera lovorike
- 10 dkg pancete (po želji)

Priprema:

Na masnoći poprigrati sjec-kanu čipulu (i sjeckanu pan-cetu) pa dodati zelje (prethod-no oprano i dobro ocijeđeno), pera lovorike i kim.

Šufigati – dušiti, uz dolije-vanje tople vode, a može i po malo bijelog vina. Kad zelje omekša dodati sjeckani česan i popapriti.

Poslužiti uz pečenu svinjeti-nu, kuhano meso, kobasice ili krvavice.

ZELJE I SUHO MESO

Potrebno je:

- 1,5 kg miješanog zelja (raštan, bijelo zelje, vrzot)
- 1 kg suhog mesa (kaštradi-na, panceta, kobasice)
- 4 krtole

Priprema:

Meso i pancetu izrezati na komade i pokišati u vodi preko noći. Sutradan ga dobro oprati i prokuhati pa tu vodu baci-ti. U lonac staviti tako pripre-mljeno meso i kobasice, naliti vodom i kuhati. Posebno sku-

hati zelje i krtolu, a u lonac sa zeljem nasuti dvije – tri kači-ce vode u kojoj se kuha meso. Zelje i krtolu servirati sa malo juhe od kuhanja, a meso i ko-basice posložiti oko zelja. Po želji, zelje politi sa malo masli-novog ulja.

Migracijske mobilnosti u Bokotorskom zaljevu

Svaka migracija je reakcija na niz ekonomskih, socijalnih i političkih poticaja izvana na okolinu i pojedinca u njoj... Ako osoba ili cijele skupine zbog nekih promjena u vlastitoj okolini postanu nezadovoljni, povećava se njihova spremnost da zamijene taj prostor onim koji je privlačniji.

Piše:
Marijeta Rajković Iveta

Migracijske mobilnosti, koje najčešće uključuju iseljavanje mlađeg stanovništva, zbog slabljenja radnog potencijala dovode do postupnog opadanja broja stanovnika te do zaostajanja u gospodarskom razvoju određene zajednice. Migracije seoskog stanovništva, posebice poljoprivrednog, značajan su element transformacije tradicionalne seoske socijalne strukture, što utječe na kulturni inventar zajednice. Upravo zbog ovih razloga, tema ovog teksta su migracijski procesi odnosno prikaz kako su napuštana

sela na poluotoku Vrmcu tijekom 20. stoljeća te današnja povezanost migranata s lokalnom zajednicom odakle su podrijetlom.

Etnološko istraživanje provedeno je u suradnji s Kulturno-zavičajnim udruženjem „Napredak“ iz Gornje Lastve u svibnju 2009. godine pod vodstvom prof. dr. sc. Milane Černelić, s Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Osnova za prikupljanje etnografskih podataka bili su razgovori s lokalnim stanovništvom. Tijekom desetak dana razgovaralo se s četrdesetak ljudi. Sugovornici su bili podrijetlom iz sljedećih lokaliteta: Gornja Lastva, Donja

Lastva, Tivat, Perast, Mrčevac, Bogdašići, Muo, Kavač, Prčanj, Donji Stoliv, Gornji Stoliv, Dobrota i Lepetane. Danas su ova naselja većinom depopulirana. Etnografsku građu dopunjavalo se arhivskim podacima i podacima s mrežnih stranica.

Migracijske procese promatralo se u makro kontekstu, odnosno u kontekstu promjena država kojima je pripadalo područje Boke kotorske prije jednog stoljeća, te u mikrokontekstu odnosno življena iskustva samih migranata i/ili njihovih potomaka. Nastojalo se odgovoriti koji su faktori bili u domicilnom okruženju, a koji u migratornom koji su uzrokovali migracije.

U prvoj polovini 20. stoljeća u istraživanim selima živjelo se u mnogočlanim obiteljima s velikim brojem djece. Gospodarske grane u selima na poluotoku Vrmcu bile su stočarstvo, zemljoradnja, voćarstvo, maslinarstvo, vinogradarstvo te nešto pčelarstva. Obitelji su imale magarca (koji je bio glavno prijevozno sredstvo za prenošenje tereta), kravu, pojedine i konja, svinje, koze, ovce i perad. Međutim, navedene gospodarske djelatnosti nisu bile dovoljne za život te su muškarci pronalazili dodatne izvore prihoda odlazeći raditi u druga mjesta, ali i na druge kontinente. *Uslovi života u Gornjoj Lastvi su bili takvi da su neki selili, išli u Tursku, raditi u rudnike, pošli u Ameriku, moreplovci bili, navigavali su...* (I. G., G. Lastva). Ovakva objašnjenja dobivena su od gotovo svih kazivača.

U drugoj polovini 19. stoljeća te početkom 20. stoljeća, tijekom intenzivnog razvoja pomorstva, veliki broj Bokelja živio je upravo od njega. Kada govorimo o ruralnom stanovništvu, muškarci su uglavnom radili kao mornari na trgovačkim brodovima: ... *svaka druga kuća je imala muškarca na brodu, trgovački brodovi... gusarenje... Muškarci bi radili na trgovačkom brodu da zarade da kupe gore malo više zemlje, da bi napravili malo bolju kuću, za malterisanje, da ju podignu na sprat. Prije su sve kuće bile*

Gornja Lastva

potleušice, četiri zida i gore ploča (B. N., G. Lastva). Boravak na prekontinentalnom brodu pružio je priliku da pojedini ostanu živjeti u zemljama Sjeverne i Južne Amerike. Upravo stoga transkontinentalne migracije često su zapravo bili spontani ostanici mladih, neoženjenih muškaraca. U manjoj mjeri bile su to planirane migracije. Samo u nekoliko slučajeva potvrđeno je da su muškarci proveli sami nekoliko godina u Americi dok nisu zaradili dovoljno novca za putne troškove djevojci i/ili ženi i djeci. Ovakav životni put prošla je obitelj bratova djeda kazivača A. T. K. iz G. Stoliva koji je supruzi poslao novac po drugome migrantu te je ona sa sinom

otišla u Ameriku: *Stramac (madrac) je zavezala oko vrata, uzela malog za ruku, i otišla na brod za Ameriku. I tamo je rodila još dvoje djece. Ta dva brata i čerka, dica njihova, su došli tu 1973. ... Oni su tu dva puta dolazili, još je moj otac bio živ... a taj stari nikada nije došao. On je samo za badnji dan znao poslati čestitku.*

Put u tuđi svijet mnogima je obećavao sreću i bolji život. Odlazilo se u „obećanu zemlju“ o kojoj se nije znalo ništa. Ondje su uglavnom radili fizičke poslove i nastojali živjeti u hrvatskim zajednicama. Podaci o ovom tipu migracija manjkavi su i preneseni usmenom predajom. Tek rijetki potomci iseljenika danas posjećuju mjesto podrijetla i održavaju kontakte s rodbinom.

Paralelno, na prijelazu stoljeća i u prvoj polovini 20. stoljeća, velik broj muškaraca svakog dana je odlazio raditi po Bokokotorsko-me zaljevu. Jedan od njih bio je i otac kazivača I. G. iz G. Lastve: *Meni je pokojni otac bio zidar pa je odio okolo u rabotu... rive su gradili, kuće... svaki dan je dolazio doma.* Odlasci su bili vrlo rašireni, odlazilo se u gru-

Marina Porto Montenegro, nekadašnji Remontni zavod

Pine, Tivat

pama: *Svaki dan, čitava brigada išla pješice iz G. Lastve do Tivta. Svaki dan, tri kilometra dolje i gore* (J. R., G. Lastva). Svakidašnja komunikacija iz sela na višim nadmorskim visinama prema mjestima na obali održavala se zbog odlaska na posao, u trgovinu, liječniku, odlaska djece u školu i sl. Sve se obavljalo pješice, prenosilo se na magarcu ili u gorem slučaju na ljudskim leđima.

Generacije muškaraca i nešto manji broj žena od 1889. godine rade u Tivtu gdje je zapovjedništvo austrougarske ratne mornarice izgradilo pomorski arsenal. Ova tvrtka imala je iznimnu ulogu tijekom čitavog 20. stoljeća. Nazive je mijenjala u skladu s promjenama država: *Arsenal Austro-ugarske ratne mornarice, Arsenal mornarice Kraljevine Jugoslavije, te Mornaričko-tehnički remontni zavod „Sava Kovačević“*. Uvjeti rada također su se mijenjali. *U staro vrijeme, kad je Austrija otvorila Remontni zavod, on je apsorbirao svu mušku snagu. Meni je dundo dolje radio. Pođeš tamo, nema posla, ideš kući.*

*Pa se on čudio kako je sad nama da imaš svaki dan posla ... i nije bilo da imaš plaćeno odsustvo... (B. N., G. Lastva). Ubrzo ne samo da je Arsenal zapošljavao svu raspoloživu radnu snagu iz okolice Tivta, već i iz čitavog zaljeva: Dolazili su ljudi iz svih mjesta iz Boke, dolazili su iz preko. Bio je brod koji je vozio ljude iz Risna, Herceg Novog, Denovića, Baošića... kompletna Boka tu je dolazila (E. N., G. Lastva). Većina kazivača radila je u Arsenalu, odnosno Remontnom zavodu, i ima iznimno lijepa sjećanja na radne i životne uvjete u ovoj tvrtki te su vrlo rado i s nostalgijom kazivali: *To je bio posao samo takvi! Plate dobre, vojno poduzeće je bilo... prekovremenih... tu su dolazili Libijci i Rusi, sve se tu remontovalo. Poso samo takvi! Ako te bilo volja, mogo si radit prekovremeno samo tako... X puta se događalo da bi bila plata viška, recimo u pola godine tri puta. To je sve Zavod izgradio, čitav Tivat, svi smo dobili stanove... Zavod je imo para samo tako, to je takav ogroman posao bio... (A. T. K., G. Stoliv). Dok su u pr-**

voj polovici 20. stoljeća migranti uglavnom bili mladi muškarci, u drugoj polovini stoljeća iseljavaju i djevojke. Udaju se za mladiće koji su već živjeli na obalnim mjestima i gradovima, sele se zajedno sa suprugom ili odlaze raditi u gradove.

Siguran posao, više nego dobri uvjeti rada i stambeno zbrinjavanje potaknuli su mlade ljude da se iseljavaju iz sela s viših nadmorskih visina i trajno nasele, najviše u Tivat. Unatoč tome što su pojedina sela smještena tek nekoliko kilometara u brdu i što su pojedini željeli ostati u rodnim kućama, manjak nužne infrastrukture i neulaganje u nju natjerao ih je da biraju. Razlozi iseljavanja bili su: *Najviše, jer nemaš puta... Jer dok nije Zavod radio tu su sva ova brda bila obrađena. Imali smo grožđe... masline... Tu je bio težak život, ako si htio šta nosit, mora si na magaretu. Da je bio put, bio bi ja još gore, napravio bi i kuću, a kako ćeš ovako? Ako hoćeš kantu šljunka, moraš ju na magaretu donit ili na sebi, al' onda si ti magare, objasnio je isti kazivač. Zbog nepostojanja infrastrukture ljudi su počeli osnivati nova naselja na nižim nadmorskim visinama i/ili uz obalu. Tako su, primjerice, nastali D. Lastva i D. Stoliv. Preseljenjem stanovništva, u novim selima nastajale su nove škole, nova groblja i sl.*

S obzirom na to da je migracija selektivan proces, u kojem u većoj mjeri sudjeluje mlade, radno i biološki najaktivnije stanovništvo, jasno je da su ove masovne seobe u samo tridesetak godina rezultirale jakim demografskim promjenama. Primjerice, zadnja beba u G. Lastvi rođena je 1971. godine. U selima na višim nadmorskim visinama ostalo je staro stanovništvo i prazne školske zgrade. Mladi su radili i živjeli na obali i u grado-

vima, a vikendima s djecom posjećivali roditelje. Danas u većini zaselaka živi tek nekolicina stanovnika, a najgore situacije su s onima do kojih ne postoji put poput Bogdašića, G. Prčnja, G. Stoliva. Nekada mnogobrojna naselja, danas su pusta i prepuštena bujanju vegetacije. Tek ljeti i vikendima poneki ih obilaze, obnavljaju stare kuće i/ili u njima povremeno borave. Danas ova mjesta „ožive“ na obilježavanja lokalnih svetaca zaštitnika, kada ih posjećuju raseljeno stanovništvo i njihovi gosti. To je prilika da se cvijećem ukrase prelijepe velike crkve i da ih ispuni vrea ljudi. To su dani kada se s puteva očisti korov, obilaze kamene kuće i grobovi predaka. Prema kazivačima, sve je veselo i dinamično, prožeto mirisima domaće kuhinje, kolača i dobre kapljice.

Ove migracije selo - grad trebamo promatrati u kontekstu migracija na prostoru bivše Jugoslavije. Naime, nakon 1965. godine nastupa razdoblje industrijalizacije nakon Drugoga svjetskog rata po sovjetskome uzoru. Osnovna značajka je transfer radne snage iz sela u grad, tj. iz poljoprivrede u industriju. Mjera gospodarske politike prema selu i poljoprivredi djelovala je destimulirajuće na razvoj poljoprivrede i ostanak na selu. Socijalna nesigurnost, kao i podređeni položaj seljaka, prometna izoliranost, nedostatak agrarne infrastrukture, kulturnih sadržaja te slabi razvoj društvenih djelatnosti temeljni su potisni činitelji deagrarizacije i deruralizacije.

Nakon raspada Jugoslavije, tijekom 1990-ih godina, počinju političke migracije odnosno zamjena kuća Hrvata iz Boke kotorske s pravoslavnim stanovništvom (crnogorskim i srpskim) koje je živjelo u Hrvatskoj. Politički razlozi izazvali su i seobu većih skupina Hrva-

ta koji su iz Hrvatske došle raditi u Remontni zavod te su se nakon desetljeća provedenih u Tivtu vratili u Hrvatsku. *Iz Bili su Hrvati naseljavali Istru... za vrijeme Prvog svjetskog rata su išli u Pulu, a Istrani naselili Tivat, oko 400 zanatlija iz Uljanika. Oni su donjeli znanje i kvalitetu ... oni su se sad svi vratili poslje ove samostalnosti...* (I. G., G. Lastva).

Tijekom ratnih godina, padom gospodarske moći, stanovništvo je osiromašilo, a iznimno atraktivne kamene kuće na obalama, posebice u gradovima poput Perasta i Kotora, dobile su na cijeni. Velik broj kuća promijenio je vlasnike, ponajviše su ih pokupovali stranci (Englezi, Rusi, Irci, Španjolci), a domaće stanovništvo preselilo se u veće hrvatske gradove.

Većina mladih sugovornika nije se mogla pohvaliti dobrim životnim standardom kao što su ga imali njihovi roditelji u mladosti. Razlog tome je velika nezaposlenost koja je počela propadanjem Remontnog zavoda. Gašenje Zavoda bio je proces koji je počeo tijekom raspada SFRJ, odnosno ratnih događaja. Zavod više ne postoji, predan je zakupcu odnosno vlasniku marine Porto Montenegro 15. lipnja 2006. godine. Marina je još uvijek u izgradnji, ali završeni dio radi. U njoj je trenutno zaposleno vrlo malo lokalnog stanovništva, uglavnom rade na poslovima održavanja.

Svaka migracija je reakcija na niz ekonomskih, socijalnih i političkih poticaja izvana na okolinu i pojedinca u njoj. Ti poticaji imaju oblik privlačnosti neke lokacije za pojedinca s određenim vrijednosnim sustavom. Ako osoba ili cijele skupine zbog nekih promjena u vlastitoj okolini postanu nezadovoljni, povećava se njihova spremnost da zamijene taj prostor onim koji je privlačniji.

Migracija je tako izazvana različitim snagama (odbojnosti i privlačnosti) koje djeluju na pojedince i skupine da napuste jedan prostor i budu privučeni u drugi. Prema kazivanjima stanovnika poluotoka Vrmca, ekonomski faktori bili su najveći uzroci masovnijih iseljavanja iz sela na višim nadmorskim visinama i useljavanja u naselja i gradove na obali. Najveći val iseljavanja bio je nakon Drugoga svjetskog rata. S jedne strane postojala je želja za boljim načinom života i procesi urbanizacije, a s druge nepostojanje infrastrukture i komunikacije s bližim urbanim središtima.

Migracije Bokelja mogu se podijeliti u nekoliko faza. Na prijelazu između 19. i 20. stoljeća najraširenije su bile migracije povezane uz razvoj pomorstva, najčešći su bili odlasci u Ameriku. Paralelno su muškarci pronalazili dodatne izvore prihoda odlazeći na fizičke, ponajviše građevinske radove po Bokotorskom zaljevu. Određeni broj radio je u Arsenalu. Ovi dnevni odlasci prakticirali su se tijekom prve polovine 20. stoljeća. Od 1960-ih do kraja 1980-ih godina bilježimo masovna useljavanja u Tivat iz sela na poluotoku Vrmcu, ali i imigraciju iz drugih dijelova Crne Gore, Bosne i Hercegovine te Hrvatske. Geografska udaljenost od domicilnog prostora odredila je kontinuitet i intenzitet veza sa srodnicima, prijateljima i cijelim socijalnim i kulturnim sustavom iz kojeg su migranti došli. Pojedinci, najčešće osobe koje su se iselile i njihova djeca, posjećuju mjesta podrijetla ili borave na obali tijekom ljetnih mjeseci. Kao uspomene na rodno mjesto, u kućama na istaknutim mjestima drže suvenire poput lutkica bokeljskih mornara, slika s fragmen-tima rodnog mjesta, grada, zaljeva i sl.

ROMEO FIORELLI (1870. – 1958.), GRAĐANIN GRADA KOTORA, KRONIČAR SVOJEG DOBA, U SVOJIM ZAPISIMA SAČUVAO JE OD ZABORAVA MNOGE OBIČNE I ZNAČAJNE DOGAĐAJE GRADA KOTORA TOGA VREMENA.

„Po istoričnim knjigama i kalendarima, po putu sačuvanih listova, plakata i rasporeda, po pričanju moje babe i uz moje dobro pamćenje, od djetinjstva sam sabrao, sastavio i uredio sljedeće uspomene“, objašnjava Fiorelli kako je nastala ova kronika.

Priredio: **Dario Musić**

Osnovanje Bokeljske mornarice 809. god. pod vladanjem bizantinskog cara Nikifora

Dana 26. veljače 1885. god. u 2 i ½ sata poslije podne doplovio je pred kotorsku obalu parobrod »Miramar« s austrijskim prestolonasljednikom Rudolfom i suprugom Stefanijom. Na obali su ih dočekali predstavnici Kotorske općine, političke, vojne i duhovne vlasti. Porredana jedna počasna satnija guvernera Jovanovića br. 43, s vojnom glazbom pukovnije Weber br. 22, Bok. mornarica, Srpska garda s Građanskom glazbom i djevojčice u bijelim odorama. Nakon pregledavanja vojske, Bok. mornarice i Srpske garde, djevojčice su stupile pred Stefaniju. Općina je izabrala djevojčicu Milicu Kadiju da preda Stefaniji buket cvijeća sa sljedećim govorom: »Srcem prepunim blaženstva i veselja, svaka od nas prima osobitu čast da vide premile goste, nasljednike Carstva Rudolfa i Stefaniju. Neimajući čim da Vas dočekamo već s ovim buketom cvijeća, pružamo

joj je moleći Njezino Veličanstvo da se udostoji primiti je s onom ljubavlju koja je krasi.«

Tada je Stefanija primila ljubazno buket cvijeća. U 5 i ½ sata poslije podne došao je s Cetinja knez Crne Gore Nikola I. da pozdravi prestolonasljednika Rudolfa i suprugu mu Stefaniju. Knezu Nikoli bila je određena rezidencija kod mjesnog C. K. Kotarskog poglavarstva. Na granici su ga dočekali general Blažeković, kotarski poglavar Ragazzini te kotorski načelnik B. Pasinović. Knezu Nikoli bio je priređen isti doček kao i Rudolfu. U 8 i ½ sati na večer prestolonasljednici su krenuli put Krfa i priređena je rasvjeta po čitavoj Boki. Poslije nekoliko dana vratili su se i otišli na Cetinje da knezu Nikoli uzvrate posjet. Njihov doček na Cetinju bio je nepamćen. Prestolonasljednik Rudolf bio je prvi i zadnji Habsburgovac koji je posjetio

Crnu Goru jer je volio Slavene. Preminuo je 29. siječnja 1889. godine.

Rudolf Habsburški sa suprugom Stefanijom na vjenčanju 1881.

- La Marinarezza nell'occasione del Nuovo Standardo si San Trifone, ridecorato della sua storica croce, li 27. Gennaio 1886.

Ode

O salutifero
Segno di credenti
Croce odorabile
A tute genti.

Torna a risplendere
Sul Gonfalone
Del divo Martire
Nostro Trifone.

Al' onor dell'inclito
Che noi porigli
Salva gl'intrepidi
Bocchesi figli.

Ch'alla sua accerrone
Mirigli c'ara
In salutevole
Fraterna cara.

Torna e rivestile
Della Tua gloria
Poich'e l'epilogo
Di nostra storia.
Torna e circondalo
Del Tuo splendore
A onor del Martire
Che il nostro cuore

Struggi, che il demone
Dell'odio antico
Oggi, piu crassita
Ed nostro amico.

O croce, o simbole
Di salvagione,
Pel nome amabile
Di San Trifone.
Sii Tu il palladio
Di questa terra
Ed ogni franito
Dell'empia guera.

Brilla, ora vincola
Figli il Dio
Tutti in unanima
Volere pio!!!

don G. Zarbarini, prof.

- Bokeškoj mornarici prigodom 1.100 godina svog opstanka posvećuje Hrvatsko radničko društvo »Napredak«:

Minuše vjekovi slave,
pobjede Moći i veličine Tvoje,
Bokeška mornarice,
padoše Davno vojujuć pod zastavom Vjere.
Kršni mornari, uz Divove junake
slave glasovitih morovođa Bizantia
Marina i Jerka,
hrabrog Kapetana Nikole Bucchia
Čiji bisti um, ustrajni Rad,
plemeniti čelik-značaj,
Žarka ljubav prema rođenoj grudi,
bitke, okršaje Sjajne izveli,
neuvele Lovorove pobrali,
stranice Domaće povijesti,
neumrlim Dijelima okitili.
To Tvoje ime
Širom svijeta ovjekovječili.
Mornarice, ponosno stupaj
Stazom svojih preda.

Uzgoj Orlići, sokoli poteći.
Svakog Mornara, a uz ove podmladak
na složan, uspješan Zajednički rad.
Vodiljom bila Ti, ona sjajna zvijezda,
Stožer Tvojih predaka »Fides et Honor«
A palim vođama, hrabrim junacima,
Na obrani vjere i domovine.
U znak neumrle Uspomene kliče: Slava!

Ricci Josip, 17. - 18. 9. 1909.

***Jubilarna svečanost
sv Tripuna
809-1909. održana
19 rujna 1909. god.***

- Prigodom proslave XI. stoljeća Bokeljske mornarice:

Pod podankom Vrmca gore
I ovo mjesto uzorito,
Danas slavi Tvoje slavlje,
Tvoje slavlje vjekovito.

Danas kad je jedanaest
Ravnih vjeka izmaknulo
I kad sunce svake sreće
Nad Bokom je ogranjilo.

Danas kad će svi Bokelji
Blagog sunca rujnom zorom
Ponijeti stijeg slavni
Historičnim Tvojim Kotorom

A iz srca ovih smjernih
Milom braćom ovog kraja
Uskliknimo, Mornarico!
Slava Tebi! Tebi slava

Vjekovima obstojala
Na čast, diku Boke same
Da potomci roda milog
Sjećaju se slave davne.

Sjećaju se kad su krvcu
Na zameđu pređi lili
I pod stijegom slavnim Tvojim
Dom i vjeru, rod branili.

Kad brodovlje nekad Tvoje
Valovito duž Jadrana
Plovilo je, i pobjedom
Nadjačalo broj dušmana.

Mornari sela Škaljare, 19. rujna 1909.
Krsto M. Petrović

Pod Tvojim stijegom okupili
Milu braću ovog kraja,
Čelik srca da napune
Veličine i Tvog sjaja.

I žitelji ovog sela
Sjetom Tvoje slave stare,
Pod oružjem zamašitim
I pod svijetle dževerdare.

Mladost mila, ljudi stari,
Ponosito svi stupaju
I odjekom srca svojih
Da te danas veličaju.

Ustraj, slavna Mornarice!
I pod stijegom svetog lika
Žela srećom, blagoslovom
Tripuna nam Mučenika!

Da usreći i blagoslovi
Ovoga goda Tvoje veselje
I osnaži živom vjerom
Milu braću, Tvoje Bokelje!

Mila Boka da se popne
Prve moći na visini,
Divnim sjajem, ovim krajem,
Sve zablista u veličini!

A Bokeljke ponosite
Slavnih sina porađaju
Bile na čast rodu i domu
I vjekovnom Tvome sjaju!

- Prilikom odlikovanja zastave Bokeške mornarice ordenom Sv. Save III stepena:

Ustanovo slavna,
Ti si nam dizala,
U vremena davna,
Dalje naših žala,
Uza zastavu plavu
I ime i slavu.

Tvoji su anali
Puni vrlih zgoda,
S kojima su znali
Kad bila prigoda,
Vitezovi mača,
Ginuti bez plača!

Mornarice dična,
U doba prastara
Ti si bila vična -
Uz obilje dara -
Na svakom koraku
Pomagati Boku!

A gdje su ti druge
Čovječne vrline?
Gdje utjehe tuge,
Razne zadužbine,
Kojima se mnoga
Čeljad digla s' groba?

Tvoji su mornari
Kad je nužda zvala
Bivali čuvari
Bokeljskih uvala,
Vraćajuć slobodu
Svojem milom rodu.

Vremenâ prilike
Oteše ti čari
Tvoje divne slike,
Al' zato ne mari.
Jer naraštaj novi
Uzorom te slavi.

Ti u njemu gaji
Negdašnje podvige
Da mu vazda sjaji
Primjer Tvoje brige,
Sa kraljevskim darom
Krene jačim marom!

To odličje sjajno
Domaćeg vladara
Nek ga bodri trajno
Da po Boki stvara,
Uz ljepše umjeće,
Sve izvore sreće!

Tebi nek čeliči
U daljnjem radu,
I s njime se diči
U mornarskom skladu,
Opet se pridigni,
Staru slavu stigni!

K. Marković, učitelj
Lastva, Boka, 7. rujna 1924.

- Plemenitom tijelu Bokeljske mornarice u jubilarnim svečanostima XI-stoljetnice, dana 18.
- 19. rujna 1909.

Trublje zvuče, gruvaju mužari
Na podnožju Lovćenske planine,
Odjekuju brda i doline
S' rijetke slave što slave mornari.

Vrlih pređa dična otadžbina,
Hrabri momci, ponositi stari,

Starodrevnih predaja čuvari,
Amaneta uže domovine.
Mornarice, u današnjem godu
Primi pozdrav brojnih štovatelja!
Sveđer bila ures svome rodu.
Nadživjela mnogo još stoljeća,
A uz geslo: Vjera i Poštenje,
Svaka bolja pratila te sreća!

don F. Radimiri

Kraj ovoga vremeplova završit ću sjećanjem na šjor Romea našega poznatog i cijenjenog povjesničara mr. sc. Jovana J. Martinovića:

Dobro sam zapamtio šjor-Romea kao sijedog starca sa kačketom i dva štapa, pošto se dosta teško kretao. Imao je radnju za izradu vunjenih štramaca na samom uglu zgrede br. 315, na jugoistočnom kraju Trga sv. Tripuna, na kojoj su tokom sanacije od posljedica zemljotresa 1979. godine otvorene zazidane romaničke arkade, a sada se tamo nalazi umjetnička galerija. U toj radionici bila je drvena mašina s velikim točkom, koga je trebalo okretati da bi zupci na točku i na jednom nepokretnom dijelu raščešljali vunu iz starih štramaca, za napraviti nove. Ponekad smo mi mulci pomagali starome meštru okretati točak u oblaku prašine, a on nam je čak plaćao po pola najstarijeg poslijeratnog aluminijskog dinara na sat. Stanovao je na Pjaci od Salate, u zgradi br. 296, na II spratu, a prozor kuhinje gledao mu je na stepenište Skala Santa. Početkom 50-tih godina XX vijeka zatvorio je butigu od štramacijera i počeo da sređuje ove svoje »Stare kotorske i bokeljske uspomene«, inače ispisane čitkim krasnopisom na listovima 4 ili 5 debelih trgovačkih knjiga tvrdih korica, koje sam čak imao prilike vidjeti kad ih je bio pozajmio na kratko mome zetu, Antunu Denderu, koji je živio u kući na vrhu Skale Sante. Gornji rukopis je prekucao Milenko Fiorelli, a onda su fotokopije dobili Istorijski arhiv, Pomorski muzej i još neke ustanove.

KRAJ!

KOTORSKI ORIĐINALI - GALIOTI I ŠKERCI

(18)

Kotorski oriđinali, galioti i boemi bili su ljudi dobrog srca i plemenite duše, bistrog uma i oštrog jezika, koji su na svakovrsne izazove odgovarali na originalan, ali uvijek duhovit način. Bez oriđinala i inače bogata prošlost Kotora bila bi siromašnija. A oni su se, opet, mogli roditi i opstati samo u kotorskom ambijentu. Bili su iskričavi. U najtežim trenucima nisu propuštali prigodu da se našale, na svoj i tuđi račun, da sve okrenu na onu ljepšu „stranu“. Njih više nema, ali njihove šale još uvijek žive.

Priredio:
Dario Musić

ANDRIJA ŠEVALJEVIĆ

Ugledni kotorski i crnogorski novinar Andrija Ševaljević uvijek se „ozbiljno“ šalio, a neki su ga zbog toga voljeli i poštovali, dok ga drugi zbog toga nisu podnosili. Njegovi iskričavi dijalozi, izgovoreni „dim u dim“, prepricavali su se i dugo pamtili. Građani su ih voljeli čuti i više puta, a oni na koje su se odnosili nastojali su ih brzo

zaboraviti. Ipak, pamtili su ih, a zbog toga se i - svetili. Andrija je rođen tridesetih godina prošlog stoljeća, a već u ratu 1941. - 1945. nosio je pušku s kojom je imao problema jer je bila viša od njega. Poslije rata proglasio je sebe - prema vlastitom kazivanju - za zapovjednika brda Vrmca. Prvo stalno Andrijino zaposlenje bilo je na radnome mjestu spikera na Radio Titogradu. Bistar i vrijedan, brzo je svladao i osnovno znanje iz žurnalistike pa je postao novinar. Govorio je da mu, onako malome, nije bilo teško da se „progura u prve redove“. Bio je zatim novinar u „Omladinskom pokretu“, a zatim

se našao u Kotoru gdje je bio direktor i glavni i odgovorni urednik „Naših novina“, glasila kolektiva Jugooceanije. U početku se teško snalazio jer su u tom kolektivu vrijedila i neka posebna pravila. Naviknut na drukčiji način rada, često je negodovao protiv mnogobrojnih propusta u organizaciji kolektiva. Neki od kritiziranih, na ključnim položajima, da bi mu se osvetili nisu mu htjeli ustupiti daktilografkinju kada mu je trebala za tipkanje tekstova, pred izlaženje lista. Govorio je zato da se u Jugooceaniji ne zna ni tko pije ni tko plaća. Direktor mu je odgovorio porukom, naravno u šali, da se ipak zna barem tko pije, a to je Andrija osobno. Izlazio je s posla kada je htio i izostajao koliko je htio. Inače, nikad to nije utjecalo na to svoje novinarske poslove ne obavi kvalitetno, točno i savjesno. Nikada novine nisu zakasnile s izlaženjem. Jednom ga je u kafani „Dojmi“ sreo neki novinar iz Titograda. Pitao je kolegu kako funkcionira kolektiv Jugooceanije. Andrija je otpio gutljaj 'svoga' omiljenog pića, konjaka, pa je tiho, kako je on to znao, odgovorio: „Tamo jedino funkcionira onaj lift i telefoni s kojih se ne skida ju besposlene službenice!“

Andrija je znalački uređivao „Naše novine“. Radio je to u vrijeme kada se tiskalo olovnim slogom. Dvije trećine prostora u novinama bilo je posvećeno raznim sastancima i na njima usvojenim zaključcima. Skupovi u Jugooceaniji bili su burni, a Andriji su, po pravilu, svi sastanci bili dosadni pa je zato često izlazio s njih jer je ionako pisao na osnovi zapisnika. Sjedio je

jednom, tako, u fotelji u foajeu kada je naišao kapetan Janović i pitao ga: „Čuješ li kako se svađamo?“ „Kako da ne! Tako vićete da ne treba ni šampati novine. Članovi posada naših brodova, u svim oceanima, mogu vas dobro čuti.“ Uskoro se u dvorani za sastanke čuo gromoglasan smijeh nakon što je kapetan Janović prisutnima prenio Andrijino reagiranje. Poslije toga u raspravi nije bilo povišenih tonova, kao da su se sudionici zaista prestrašili da ih ne čuju posade brodova. Andrija nije dugo ostao u Jugooceaniji. Izabran je za glavnog i odgovornog urednika lista „Boka“, koji je izlazio petnaestodnevno. Imao je dosta slobodnog vremena i najčešće ga provodio u kafani „Dojmi“, gdje je bio vrlo cijenjen gost. U jednom uglu male dvorane nalazio se Andrijin stol. Kada bi u Kotoru doputovali Andrijini poznanici, najčešće novinari ili književnici, Andrija ih je primao tu, u 'svom kabinetu'. Tu je vodio razgovore i družio se s Brankom Čopićem, Oskarom Davičom i drugima.

Na nekom sastanku u Općinskom odboru SSRN u Kotoru, na kojem je Andrija Ševaljević bio prisutan kao glavni i odgovorni urednik lista „Boka“ (čiji su izdavači bili općinski odbori SSRN svih bokeljskih općina), vodila se rasprava o predizbornim aktivnostima. Andrija je po običaju sjedio zavaljen u fotelji u kutu dvorane i šutio. U jednom trenutku predsjedavajući ga je upitao: „Andrija, s obzirom na to da si ti uvijek s narodom, što misliš - za koga će narod glasovati u nedjelju?“ Ne ustajući (iako je, takoreći, bilo obvezno ustajanje kad se uzme riječ), Andrija je krat-

ko, bez obrazloženja, odgovorio: „Glasovat će, svakako, za vas jer je narod već navikao da vas trpi!“ Uzburkali su se duhovi nakon tvakvog više nego nekurtoaznog Andrijinog odgovora. Opomenut je da je u tijeku 'službeni' sastanak te da i on, kao komunist, mora biti ozbiljan, pogotovo jer se održava rasprava o važnoj temi. On je, opet ne ustajući iz udobne fotelje, reagirao ovim riječima: „Ja nisam lagao, a bogami se nisam ni šalio, nego sam ozbiljno mislio!“ Poznati hrvatski književnik Gustav Krklec zamolio je jednom prilikom Andriju Ševaljevića da posreduje u sukobu između njega i lokalnog barkariola Čire Tulića. Prije toga, naime, Gustav je plovio barkom od Ljute do Kotora, a prijevoznik je bio Čiro. Stari boem ugodno se osjećao u društvu barkariola. Međutim, ne lezi vraže! U zagrebačkome „Vjesniku“ Krklec je napisao: „Čiro ima malu barku, za svaki vijad traži hiljadarku!“ Koterski škerci pročitali su to Čiri koji se toliko naljutio da više nije htio prevoziti zagrebačkoga književnika. Nakon Andrijine intervencije, tijekom jednog od mnogobrojnih ribarenja s Čirom, ovaj je popustio pod uvjetom da mu se Krklec ispriča - „u novinama“. Gustav je to prihvatio i tako je problem riješen! Andrija Ševaljević se, kao glavni i odgovorni urednik „Boke“ oštro suprotstavljao svim pritiscima i pokušajima onih koji su nastojali narušiti novinarski kodeks i etiku. U tim slučajevima znao je biti - kako su mu uvrijeđeni prigovarali - „preko svake mjere drzak, pa i bezobrazan“. U vrijeme pripreme novog pravopisa i javne rasprave o

njemu javljali su se čitatelji i neki stručnjaci za tada takozvani srpsko-hrvatski ili hrvatsko-srpski jezik i isticali uredniku „Boke“ pravopisne pogreške. Ševaljević se odlučio na nesvakidašnji potez. Napisao je u „Boki“ tekst s naslovom: „Za eventualne pogreške nismo krivi mi, nego novi pravopis.“ U tekstu je bila i molba jezičnim kritičarima „Boke“ da njezino uredništvo puste da u miru radi svoj posao. Andriju su ponekad zvali u Komitet SK da ga u četiri oka upozore na propuste koje, po njihovu mišljenju, list čini. On bi sve saslušao, a zatim bi rekao: „Može i kako ste vi rekli, samo vi to potpišite kao glavni urednik. Dok ja uređujem list, ja i odgovaram!“ Zamjerali su mu što ga se često moglo vidjeti u kafani, pa čak i da nije dobar radnik. Odgovarao je: „U listu nemam problema, a kući uzdržavam peteročlanu obitelj. Eto, kako slabo radim.“ Jednom, kada je povremeno nestajala struja, na sastanku Komiteta bilo je predloženo uvođenje 'kliznog radnog vremena'. Za riječ se javio Andrija i zahvalio predlažućima: „Uvođenje kliznoga radnog vremena je prava stvar za naše radne ljude, od sada će moći legalno kliznuti s posla i to po odobrenju Partije.“ Sekretar Komiteta bio je ljut zbog takve primjedbe jer je smatrao da se Andrija ponaša kao u kafani. Novinar je ustao i odlazeći rekao: „Znam ja vas. Radnicima dajete pravo na rad, ali još više vama - na nerad!“ Jednom je Andrija nazvao telefonom Marka Vlaovića, direktora HTP „Boka“ i svog prijatelja, koji je bio predsjednik Izdavačkog savjeta „Boke“. Marko nije prepoznao njegov

glas pa se Andrija odlučio našaliti. Na Markovo pitanje s kim razgovara, odgovorio je strogim glasom: „Ovdje Filip Bajković!“ i nastavio ga je ispitivati o nekim 'škakljivim' temama. U jednom trenutku je viknuo: „Zauzmi stav 'mirno' kad sa mnom razgovaraš!“ Nakon male pauze jedva se čuo Markov odgovor jer je morao odložiti slušalicu da bi zauzeo stav 'mirno'. Marko je kasnije priznao da je spontano, ne razmišljajući, stao mirno, kao da je pred nekim zapovjednikom.

Najviše političke 'štete' listu „Boka“ činio je domišljat i duhovit Vitomir Sager, također omiljeni oridinal, dopisnik „Pobjede“ i honorarni saradnik „Boke“ iz Herceg Novoga, koji je pisao izvrsne humoreske o stanju u tom gradu. Jednom su pozvali Andriju u Komitet u Herceg Novome da ga upozore na Sagerovo „destruktivno pisanje“. U uredu Komiteta bio je, slučajno, i Vlado Porobić, koji u šali upitao Andriju: „A što si ti došao, čobanine jedan?“ Andrija je mirno odgovorio: „Čuh da ovdje bleje ovce pa dođoh da vidim koji im je đavo. Znao, pastir mora biti tamo gdje su ovce!“ Nastao je opći smijeh, a nakon toga nije bilo govora o „Sagerovim zabrudama“, koji je uskoro o tome napisao tekst s naslovom „Pastir i njegovo stado“. U jednoj prometnoj nesreći u Kotoru bio je ozlijeđen i jedan novinar. Kada je izašao iz bolnice pričao je društvu o nezgodi koju je izazvala neka časna sestra s Cetinja, opisujući taj događaj, kao i da se nezgoda dogodila na lokaciji na kojoj je bio veliki kontejner za smeće. Nakon završetka priče Andrija Ševaljević pitao je

ozlijeđenog novinara: „Znaš li adresu te časne sestre?“ Uslijedilo je diktiranje podataka koje je Andrija brižljivo zapisivao u svoj notes. Netko iz društva tome se čudio i upitao: „Pobogu Andrija, što će ti ta adresa?“ „Pametna je ta časna sestra. Hoću joj čestitati zato što je smeće bacila - u smeće.“ Unesrećeni novinar, s kojim se Andrija našalio, bio je Tomislav Grgurević. Za uspješnu šalu častio je pićem.

Jednog jutra Andrija se probudio u uobičajeno vrijeme i tražio kavu. Supruga je skuhala kavu, ali on nije dolazio iz sobe pa ga je krenula pozvati. Bio je mrtav. Nakon njegove smrti izdano je nekoliko brojeva „Boke“ koja se zatim ugasila. Građani su govorili: „Ode Andrija – odoše dotacije!“ Nitko, međutim, nije pitao zašto.

Dragi čitatelji, ovim prilogom završavamo *Galeriju priča o kotorskim oridinalima, galijotima i boemima*, ljudima koji su u to njihovo doba na svoj izniman način oslikali život ondašnjeg Kotora i njegovih stanovnika. Vjerujem da bi se našlo još dosta sličnih priča u ovome našem prelijepom gradu, međutim, malo je ostalo starih Kotorana koji se još sjećaju tih galijota i njihovih škeraca. U današnje doba kompjutorizacije, mobilnih telefona i nove tehnologije komuniciranja nestalo je smisla za duhovnost, šalu, za „prave“ poruke koje su u to njihovo doba svi prihvaćali na ovaj ili onaj način.

KRAJ !

Priredio:

Jovan J. Martinović

1463.g.

8. februara, u Veneciji:
Mletački **Senat** šalje u Kotor još jednu **galiju** kao pomoć.

7. juna, u Veneciji:
Dužd **Kristoforo Moro** rektoru **Paolu Priuli** o molbama građana.

23. juna:
Usvojen najstariji sačuvani **Statut** bratovštine **Kotorska mornarica**, sa ukrasnim inicijalima gotičkog slikara **Lovra Marinova Dobričevića**, Kotoranina.

1465.g.

Rektor **Alvize Bon** (1465-1467) kuje novce sa likom sv. Tripuna i inicijalima: **A B**.
Na molbe kotorskih poslanika **Senat** naređuje da jedna **galija** što ide na Levant svrati u Kotor

1467.g.

Knez Kotora **Eustahije (Stae) Balbi** (1466-1469) kuje novce sa likom sv. Tripuna i inicijalima: **S B**.
1468.g.

18. januara, u Veneciji:
Dužd **Kristoforo Moro** knezu **Eustahiju Balbi** o molbama građana.

1469.g.

12. aprila, u Veneciji:
Dužd **Kristoforo Moro** knezu **Eustahiju Balbi** u vezi postupanja sa **Grbljom**.

19. juna, u Veneciji:
Dužd **Kristoforo Moro** knezu **Eustahiju Balbi** šalje uputstvo kako da slomi otpor **Grbljana**.

1470.g.

Knez **Bertući (Albertuço) Gabriel** (1370-1473) kuje novce sa likom sv. Tripuna, prvi put porodičnim grbom i inicijalima: **B G**.

Rektor **Bertući Gabriel** gradi okrugli bastion **Gurdić** i postavlja na njega porodični grb.

1471.g.

Admiral Kotorske mornarice **Marin Bizanti**.

1472.g.

Suprakomit kotorske **galeote**, **Nikola Kjaramonte**, traži u Veneciji novac za naoružanje.

1473.g.

Knez Kotora **Mikele Mikiel** (1473-1474)

1474.g.

Vicekomes **Lodoviko Mosto** (1474).

Knez Kotora **Zuane Mosto** (1474-1477).

1475.g.

Biskup Kotora **Petar de Brutis** (1475-1493).

1477.g.

Knez **Frančesko Lipomano** (1477-1481) kuje novce sa likom sv. Tripuna i svojim inicijalima: **F L**.

Pućanin **Andrija Paltašić** († oko 1500.g.), prvi južnoslovenski štampar, počeo u Veneciji štampati knjige pretežno klasičnih pisaca.

1480.g.

Dorđe Bizanti traži u Veneciji majstore i novac za popravak **gradske kule**.

Umro **Nikola Mainjanin**, biskup modruški, teološki pisac.

Rođeni blizanci **Dominik** i **Vicko Buća**, dominikanci, priori samostana sv. Nikole i provincijali Dalmacije, teološki pisci.

1481.g.

Knez Kotora **Frančesko Čivran** (1481), posljednji sa tom titulom.

Novoimenovani rektor i providur **Antonio Fero** (1481-1483).

1483.g.

Providur **Marin Zon** (ili **Zeno**, 1483-1485).

1485.g.

Providur **Frančesko Lion** (1485-1486) kuje novce sa likom sv. Tripuna i svojim inicijalima: **F L**.

IN MEMORIAM

Vicko Nikolić 1933.-2014.

Rodio se 5. travnja 1933. godine u Gornjoj Lastvi.

Vicko Nikolić, pjevač, glazbenik, skladatelj, član Bratovštine Bokeljske mornarice, istraživač narodnog blaga i zaljubljenik u Boku kotorsku. Počeo je pjevati već u najrani-

jem djetinjstvu, a ljubav prema pjesmi, posebno dalmatinskoj, prenijela mu je majka koja je bila rodom sa Šolte. S 15 godina počeo je svirati gitaru, zatim havajsku gitaru, nakon čega se počeo intenzivnije baviti pjevanjem u klapa-

ma te sviranjem i pjevanjem u raznim plesnim orkestrima. Pjevao je i u mješovitome pjevačkom zboru Kulturno-umjetničkog društva „Bratstvo“ iz Tivta. Sredinom šezdesetih godina seli se u Šibenik, gdje je honorarno pjevao u tamošnjoj opereti, u KUD-u „Miro Višić“, u nekoliko klapa, a učio je svirati klarinet i saksofon te počeo skladati za dječje komade - „Psić i mačkica“ i „Čiča Tomina koliba“.

U Zagreb, u kojem je živio do smrti, doselio se 1961. godine. Tamo je nastavio glazbeno obrazovanje te zasnovao radni odnos sa Zagrebačkom operom, u kojoj je pjevao do mirovine 1993. godine. U navedenom razdoblju sudjelovao je u više od 200 opernih i drugih glazbenih scenskih djela, a surađivao je i s najpoznatijim svjetskim opernim solistima, redateljima i dirigentima, kao što su Herbert von Karajan, Lovro Matačić i mnogi drugi. Nije zapostavio ni bavljenje zabavnom, starogradskom, izvornom i klapskom glazbom. Snimio je više od 100 radijskih snimaka, 10 LP ploča i kaseti, nastupao na festivalima i u televizijskim emisijama. Najviše je nastupao sa svojim plesnim orkestrom „Corona“. Album „Nezaboravne pjesme s našega Jadranskog mora“ ostavio je najdublji trag.

Afirmirao se i kao skladatelj - uglazbio je osamdesetak tekstova izvornih pjesama, najviše dalmatinskih, ponešto kajkavskih i starogradskih, a skladao je i autorska djela.

Vraćam se tebi Boko moja

Moderato (♩=156)
con desiderio

Tekst i glazba:
Vicko Nikolić

mf 1. Mno-gim sam mo-ri-ma plo-vi-o ja, o-bi-š'o ze-mlje mno-ge, —
al' ljep-šeg kra-ja vi-di-o ni-sam do mo-je mi-le Bo-ke. —
Vra-ćam se te-bi Bo-ko mo-ja ti ro-dni kra-ju moj, —
jer ti si me-ni k'o sva-ka maj-ka naj-dra-ža u sr-cu mom. —
Vra-ćam se te-bi Bo-ko mo-ja vo-lje-ni do-me moj, —
jer ti si me-ni k'o maj-ka mi-la je-di-na na svije-tu tom. —

CODA —
je-di-na na svije-tu tom. —

da capo
al Φ
poi coda

1. Mnogim sam morima plovio ja,
obiš'o zemlje mnoge,
al' ljepšeg kraja vidio nisam
do moje mile Boke.
ref.
Vraćam se tebi Boko moja ti rodni kraju moj,
jer ti si meno k'o svaka majka najdraža u srcu mom.
Vraćam se tebi Boko moja voljeni dome moj,
jer ti si meni k'o majka mila jedina na svijetu tom.

2. Najljepši biseru Jadrana mog
raju na zemlji ovoj,
još samo malo i ja ću biti
u zagrljaju tvom.
ref.
Vraćam se tebi... itd.
CODA
jedina na svijetu tom.

Bio je član Hrvatskog društva skladatelja i Hrvatske glazbene unije, a bio je i aktivni borac za zaštitu autorskih prava.

Bavio se i prikupljanjem narodnih pjesama. Za tisak je priredio „Najljepše stare dalmatinske i primorske narodne pjesme“ i monografiju-pjesmaricu „Boka kotorska u pjesmi,

slici i sjećanju“ iz 2005. godine, u izdanju HGD-a. Neke od najpoznatijih pjesama su: Voljenoj Boki, Predivno Jadransko more, Pjesma majci, Lijepa Bokeljka, Vрати se ljubavi, Moj zavičaj, Boko moja, rodni kraju, Vraćam se tebi, Boko moja itd.

Njegove pjesme o Boki plod su njegova dugogodišnjeg i svestranog bavljenja glazbom, uspomena iz djetinjstva i mladosti, sjećanja, razmišljanja i nostalgije prema Boki, kojoj se u mislima uvijek vraćao.

Vicko Nikolić je sahranjen 10. veljače 2014. na Mirogoju.

IN MEMORIAM

MARIJA MILJA RADULOVIĆ, 1949. - 2014.

Iznenada, tiho i nenametljivo kako je i živjela, napustila nas je prof. dr. Marija Milja Radulović, rođena 1949. godine u Puli. Diplomirala je na Pravnome fakultetu u Splitu 1973., završila postdiplomski studij iz pomorske privrede – na Odsjeku Pomorskog prava, također na Pravnome fakultetu u Splitu, te magistrirala 1981. godine na temu „Vožarina u pomorskom prevozu“.

Na Pravnome fakultetu u Podgorici obranila je 1992. godine doktorsku disertaciju pod naslovom „Vanugovorna odgovornost brodara“ i time stekla znanstveno zvanje doktora pravnih znanosti. Četvrta je generacija pravnika u porodici.

Nakon što je završila fakultet zaposlila se u pravnoj službi Jugooceanije, gdje je radila kao pravni referent do prelaske na Fakultet za pomorstvo, u Kotoru (1979.). Prvo je radila kao asistent, a zatim napredovala u svim sveučilišnim zvanjima.

U zvanje redovnoga profesora izabrana je 2004. Predaje Privredno pravo i Pomorsko pravo.

U dva mandata bila je šef Naučičkoga odsjeka na Fakultetu za pomorstvo, a dvije godine dekan tog fakulteta. Profesor je i na Fakultetu za turizam i hotelijerstvo od njegova osnivanja.

Član je Senata Univerziteta Crne Gore u dva mandata i član Suda časti Univerziteta.

Objavila je veći broj stručnih i znanstvenih radova i tri knjige iz područja privrednog i pomorskog prava.

Aktivno se bavi društvenim radom. Od osnivanja Društva prijatelja grada Perasta kao NVO-a 1999. godine predsjednik je tog društva. Bila je član Upravnog odbora Bokeljske mornarice. Član je Upravnog odbora Pomorskoga muzeja Crne Gore u Kotoru.

Potpredsjednik je Zajednice Talijana Crne Gore od njezina osnivanja, član Predsjedništva Asocijacije Dante Alighieri i savjetnik CRCĐ-a (Centro di Ricerce Culturali Dalmate) sa sjedištem u Splitu.

Marija Radulović pokopana je 6. veljače na groblju u Perastu.

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Časopis bez granica

Časopis Hrvatski glasnik, izdavača Hrvatskoga građanskog društva, jedino je glasilo Hrvata Crne Gore. Bavi se temama važnim za život hrvatske zajednice u Crnoj Gori: političkim, gospodarskim, društvenim, kulturnim, povijesnim... ali je i u stalnoj misiji povezivanja dviju država Hrvatske i Crne Gore.

Distribuiraju se u Crnoj Gori, a putem pretplate stiže u Hrvatsku, Europu, Australiju, SAD...

Otvoreni smo za suradnju, sugestije i dobronamjerne primjedbe.

Nastojimo da svaki sljedeći broj uradimo bolje i kvalitetnije, s raznolikim i zanimljivim sadržajem.

Budite i dalje s nama, šaljite Vaše priloge, budite i Vi jedan od kreatora našeg i Vašeg lista!

Pretplatite se!

ČASOPIS MOŽETE KUPITI:

U Kotoru u Katedrali sv. Tripuna i u uredu HGD CG,
U Tivtu u župi sv. Roko D. Lastva i kod povjerenika Andrije Krstovića,
U Baru kod predsjednika podružnice Vlada Marvučića,
U Podgorici u prostorijama podružnice, Trg Božane Vučinić bb,
U Herceg Novom u knjižari „So“ na Trgu Nikole Đurkovića br. 3

Cijena: 2 eura

NARUDŽBENICA

Ovim neopozivo naručujem ☐ primjeraka "Hrvatskog glasnika"

Ime i prezime/naziv tvrtke

Ulica i broj

Grad

Poštanski broj

Država

Tel/fax

E-mail

Datum

Potpis/pečat

Hrvatski **glasnik**

PRETPLATITE SE!

Za Crnu Goru:

20 eura

na žiro račun
520-361700-17
Hipotekarna banka
510-4747-76
CKB

Za Hrvatsku:

200 kuna

na kunski račun
23600001101667657,
Zagrebačka banka d.d.,
Poslovnica Dubrovnik
Vukovarska 7,
20 000 Dubrovnik

Za inozemstvo:

30 eura

Beneficiary 59 : /
ME25520042000000104966
(Acc. No-IBAN)
Hrvatski građansko društvo Crne
Gore, Zimski bazen Kotor Account
with 57a: HBBAMEPG (HIPOTEKAR-
NA BANKA AD PODGORICA) Inter-
mediary 56a: DEUTDEFF (Deutsche
Bank ag Frankfurt) EUR, USD

Ovu narudžbenicu i kopiju uplatnice pošaljite na adresu izdavača:
Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, Zatvoreni bazen Škaljari, 85330 Kotor, Crna Gora
Preplatiti se možete i u Uredu HGDCG u Kotoru

MEDIJSKI PARTNERI

Frikom

www.frikom.com

ZAGREB

HRVATSKA

grad kulture

pogledajte osluhnite osjetite

ISKORISTITE MOGUĆNOSTI KOJE VAM PRUŽA **ZAGREB CARD!** www.zagrebcard.fivestars.hr

